

KKTC
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK ANA
BİLİM DALI

ÇOCUK VE SUÇ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
AYŞE MEDA

Tez Danışmanı
Doç.Dr.Aydın ANKAY

Lefkoşa - 2004

JÜRİ ÜYELERİNİN ONAY SAYFASI

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne;

Ayşe Meda tarafından hazırlanan “ Çocuk ve Suç” adlı çalışma jürimiz tarafından Rehberlik ve psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan.....

Doç.Dr.Halil AYTEKİN

Üye.....

Doç.Dr.Aydın ANKAY

Üye.....

Doç.Dr.Habib DERZİNEVESİ

Onay

Yukarıda imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğun onaylarım.

...../...../2004

Yrd.Doç.Dr.Ahmet PEHLİVAN
Enstitü Müdür Yardımcısı

ÖNSÖZ

“Çocuk ve Suç ” adlı araştırma ,Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır.

“Çocuk ” ve “Suç” kavramları ayrı ayrı ele alarak ,kendine özgü bir birey olan çocuğun duygusal ve toplumsal yüzlerini aktarmayı amaçladım.Normalden sapan davranışı görmek için normal gelişim yüzlerini bilmek gerektiğine inandığımdan bu yolu seçtim. Aile çocuklar için sevgiyi ilk ele alan kurum olduğu gibi bazen de ilk yaralayan kurum olabiliyor.Bu yüzden ailenin yapısı ,sosyo-ekonomik durumu ,eğitimi,kültürü,geleneği,coğrafi durumu,aile bireylerinin ilişkileri çocukların gelişimi için büyük önem taşımaktadır.

Araştırmanı amacı ,konuya ilişkin bulgular değerlendirilirken daha sonra aynı konuda yapılacak çalışmalara ışık tutmaktır.

Bu çalışmanın gerçekleşmesinde görüş ve yardımlarını esirgemeyen danışmanım Sayın Doç.Dr.Aydın ANKAY’a ,Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü Sayın Doç.Dr.Halil AYTEKİN’e ve jüri üyelerine, benden maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen aileme ,Sayın Eczacı Eda ENVER’e ve personeline sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Lefkoşa,
Ayşe MEDA

Mayıs 2004

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
İÇİNDEKİLER.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v

BÖLÜM I

GİRİŞ.....	1
Problem Durumu.....	1
Problem Cümlesi.....	3
Alt Problemler.....	3
Araştırmanın Önemi.....	3
Sınırlılıklar.....	4
Tanımlar.....	4
İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR.....	5
1- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Yapılmış Araştırmalar.....	5
2- Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar.....	6

BÖLÜM II

KURAMSAL TEMELLER.....	10
Suç Nedir.....	10
Suç Teorileri.....	16
a- Klasik Ekol.....	16
b- Pozitif Ekol.....	17
c- Psikanalitik Görüş.....	18
d- Coğrafi Görüş.....	19
e- Biyolojik Teori.....	20
f- Sosyolojik Teori.....	20

Çocuk Suçluluğunun Türleri.....	21
Çocuğu Suça İten Nedenler.....	23
a- Bireysel Nedenler.....	25
b- Aileden Gelen Nedenler.....	29
c- Aile ve Okul Dışındaki Ortam.....	36
d- Kültürel Nedenler.....	39
e- Radyo ve Televizyon.....	39
f- Sinema ve Tiyatrodan Gelen Nedenler.....	43
g- Gelenekler.....	45
h- Ekonomik Nedenler.....	46
ı- Siyasi Nedenler.....	47
i- Coğrafi Nedenler.....	48
Çocuk Suçluluğu.....	49
Aile ve Suç İlişkisi.....	51
Ailenin Yapısı.....	53
Ailenin Genişliği.....	55
Ailenin Büyüklüğü.....	56
a- Geniş Aile.....	57
b- Çekirdek Aile.....	57
c- Parçalanmış Aile.....	58
Aile İçi İlişki.....	58
Ailenin Öğretim Durumu.....	61
Ailenin Sosyo-Ekonomik Durumu.....	61
Endüstrileşme ve Aile.....	65
Ana Baba Tutumu.....	67
a- Hoşgörü Sahibi Olmak.....	68
b- Aşırı Hoşgörü ve Dürüstlük.....	68
c- Aşırı Koruma.....	69
d- Kabul Etme.....	69
e- Reddetme.....	69
f- Baskı Altında Bulundurma.....	70
g- Çocuklara Boyun Eğme.....	70
h- Çocuk Ayırma.....	71

Ailede Kötü Örnekler.....	72
Yaş ve Suç.....	74
Cinsiyet ve Suç.....	75
Hastalık Öyküsü (Jolanda Niçin Çalar).....	76
Korkuya Değil Sevgiye Dayalı Ebeveynlik.....	82
Sonuçları Korkuya Dayalı Ebeveynlik.....	82
Sevgi.....	84
Okul Başarısızlıkları.....	85
Okul Baskısı ve Dayak.....	87
En Yaygın Suç Ders Düzenini Bozmak.....	88
Çocuklar Ya Başkalarından Ya Da Kendilerinden Nefret Ettiklerinde Şiddete Açık Olurlar.....	89
Çocuk Hakları.....	90
a- Refah Hakları.....	91
b- Korumacı Hakları.....	91
c- Yetişkin Hakları.....	92
d- Ana Babalara Karşı Haklar.....	92
Çocuk Mahkemeleri.....	93
Türkiye'deki Çocuk Mahkemeleri.....	95
Diğer Ülkelerdeki Çocuk Mahkemeleri.....	100

BÖLÜM III

SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	102
SONUÇLAR.....	102
ÖNERİLER.....	103
KAYNAKÇA.....	105

ÖZET

Her çocuk için aile çok önemli bir kavramdır.Çocuk,aile içerisinde doğar,büyür ve gelişir.Aile bireylerinin karşılıklı ilişkileri doğrultusunda çocuk olumlu ve olumsuz yönde etkilenir.

Çocuk suçluluğunda kalıtsal etkenlerden çok çevresel etkenlerin önemini vurgulamaktadır.Çevresel etkenler ,ekonomik koşulların kötülüğü ,baskıcı disiplin yöntemleri ,ana baba ayrılığı ya da yoksulluğu,düşük kültürel ve eğitim düzeyi ,kalabalık ve yoksul aile ,yaş ve cinsiyet,ailedeki suçlu birey örnekleri gibi koşullardır.Bu etkenler,olası anti-sosyal davranış örüntülerini (p attern) oluşumunda etkili olabilmektedir.

Çocuklar kimi zaman bazı toplumsal değer kalıpları,örf ve adetler ,nedeniyle de suç işlemektedirler.Aile içerisindeki sevgisizlik ,soğuk savaş çocuğun kendini kavramasını ,algılayışını olumsuz bir şekilde incelemektedir.Çocuğun,yine toplumca kurduğumuz tabulardan dolayı suça yönelebilmektedir.

Suçluluk damgası ,çocuğun tüm kişiliğini etkilemekte ve onu bu damgayı benimseyerek ya da silme umudunu yitirerek yine de suça yöneltmesine uygun psikolojik ortamı hazırlamaktadır.

Bu konuda yapılan çalışmalarda çocukların suç işlemesinde en önemli etkenin aile olduğu görülmektedir.

ABSTRACT

Family is an important concept for every child. From its birth the child is developed within a family. The child, is affected, positively or negatively from the relations of the family individuals.

It has been stated that the early days guilt of a child is an environmental factor rather than genetical factor. Environmental factors, adverse economical conditions, have a methods of disciplinary constraints, poverty or separation of mother and father, low cultural and educational level, the crowdedness and impoverishment of the family and individual guilt examples are the main factors. These factors are possible antisocial behaviours of the above patterns.

Sometimes adopt social values a cliché, custom and usage when committing a crime, the loss of love, cold war within the parents, prevents the child to understand himself in a negative manner. The child also tends to turn to crime from the restrictions vested in the norms.

Emotional guilt, affects the individual personality of the child and causes him to accept such guilt and prepares a psychological atmosphere to turn him into crime again.

Studies in this field has shown that the main factor of the children to turn to crime mainly are their own family.

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın önemi, sınırlılıklar ve tanımlara yer verilmiştir.

PROBLEM DURUMU

Aile, insan yaşamının üzerinde, doğumdan önce başlayan ve ömrünün sonuna dek etkisini sürdüren, fizyolojik olduğu kadar ekonomik ve toplumsal yönleriyle de, kişiyi, ruhsal gelişimi, oluşumu ve davranışları açısından biçimlendirip yönlendiren, ilk sosyal deneyimlerini edindiği bir kurumdur (Yavuzer 1998: 125).

İnsanın yaşamı boyunca seçme özgürlüğüne sahip olmadığı tek ve en önemli şey ailesidir. Ailenin kişi üzerindeki etkisinin kalıcı gücü olduğu düşünülürse, aile kavramının önemi vurgulanmış olur.

Kişinin içinde bulunduğu ailenin yapısı onun elbetteki gelişimini etkiler. Parçalanmış aile ortamında yetişen çocuğun ebeveynlerle olan ilişkisi, normal bir ailede yetişen çocuğunkine göre farklıdır. Aile içindeki ebeveynlerin tutumları da çocukların sağlıklı yetişmesi açısından önemlidir. Bazı çocuklar daha çok sevilmekte, bazılarına baskı yapılmakta, bazıları reddedilmekte bazılarıymışa hoşgörü gösterilmektedir. Bütün bu tutumlar, çocuğun hem kişiliğini hem de sosyal gelişimini etkilemektedir. Yavuzer'in (1998: 125) de belirttiği gibi, "Aile iyi ya da kötü tohumun yeşerdiği ortamdır.

Bir sosyal grup olarak ailenin suç üzerindeki etkisi kriminologlar tarafından izah edilmiştir. Aile ile suçluluk arasındaki ilişkiler Avrupa ve Amerika'daki kriminoloji eserlerinde üzerinde çok önemle durulan bir konu olmuştur. Aile çocuğun, hayatının başlangıcından itibaren, sosyal hayatı temsil eden ilk grup olarak temasa geçtiği bir varlık olduğundan, suçluluk konusunda ailenin etkilerini tesbit edilmesi önemli görüldü (Dönmezer 1994 : 240).

En küçük sosyal grup olan ailenin durumu, çocukların davranışları ve suça yönelmeleri bakımından önemlidir. Karşılıklı sevgi ve saygıya dayanan ailelerde sorunlar kolay çözümlenmekte, çocukların da sağlıklı ve dengeli bir şekilde eğitilmeleri mümkün olmaktadır.

En küçük sosyal grup olan ailenin durumunu, çocukların davranışları ve suça yönelmeleri bakımından önemlidir. Karşılıklı sevgi ve saygıya dayanan ailelerde sorunlar kolay çözümlenmekte, çocukların da sağlıklı ve dengeli bir şekilde eğitilmeleri mümkün olmaktadır. Buna karşılık, yoksulluk, ailenin yapısını olumsuz yönde etkilediği gibi, çocuğun suça yönelmesinde uygun bir ortam hazırlamaktadır. Yapılan araştırmalarda, ebeveynlerin eğitim eksikliği, gelir azlığı, ana-babanın işsizliği, ana-babanın sevgisinin olmaması, ayrılık ya da boşanma nedeniyle ailenin dağılması, ailenin çok çocuklu olması, aile içi kötü ilişkiler, ana-baba tarafından reddedilme durumlarında çocukların suç işleme olasılığının arttığı belirtilmiştir (Demirbaş 2001 : 175).

Hiçbir bireyin doğumundan ileride suçlu olacağını veya yasalara tümüyle itaat edeceğini kestirmek mümkün değildir. Bu kişiyi yönlendirecek ilk kurum ailedir. Çocuğun özellikle yaşamının ilk yıllarında ailesiyle yoğun teması, ilerki yıllarda sergileyeceği davranış kalıplarının belirlenmesinde önemli rol oynar (İçli 1994 : 233).

PROBLEM CÜMLESİ

Çocuk suçluluğunu aile ve sosyal çevre mi etkiler, yoksa ekonomik faktörler mi? sorusu bu araştırmada çözülmeye çalışılan problem olarak seçilmiştir.

Alt Problemler:

Çocuğun suç işlemede:

1. Ailenin çocuğun suç işlemede önemi ve etkisi var mıdır?
2. Sosyo-ekonomik durumu ile suçluluk arasında bir ilişki var mıdır?
3. Eğitimin suç işlemede rolü var mıdır?

Araştırmanın Önemi

“Çocuk ve Suç” da isminden de anlaşılacağı gibi çocuk ve suçu; çocuğu suça iten etkenleri, ailenin çevrenin ve eğitimin rolünün suça etkisini inceleyerek, Çocuk suçlarıyla ilgili bilgiler verip, konu ile ilgili yapılan çalışmalardan bilgiler vererek ,çocuğun kalıtım,bedensel ve zihinsel özelliklerini de içine katarak çocuğu suça iten etmenleri inceleyerek “Çocuk ve Suç”un incelenmesi büyük önem taşımaktadır.

Yapılan bu araştırma ile ailenin suç üzerindeki etkisini ortaya çıkarmaya çalışmak, bireyleri ailenin önemi konusunda bilinçlendirmek, suç olgusunun toplumsal bir sorun olduğunu yansıtabilmek amaçlanmıştır.

Konu ile ilgili ilk çalışma olması ve yeni yapılacak çalışmaların kaynak teşkil etmesi açısından önemli olabileceği düşünülmektedir.

Sınırlılıklar

Yapılan araştırmalarda ve genel olarak “Çocuk ve Suçluluk” üzerine Türkiye’de, Kıbrıs’ta ve dünyada çocuğu suça iten nedenler araştırılarak litaretür çalışmaları ile sınırlılık getirilmiştir.

Tanımlar

Suç: Bazı kişilerin davranışları ve tutumları ile bunların içinde yaşadıkları grupta yerleşmiş davranış örnekleri arasındaki bir çelişkidir (Dönmezer, 1994:49)

Suçlu: Kanunun suç olarak tarif ettiği fiili gerçekleştirendir(Soyaslan, 1996:10).Serif tez)

Aile: Anne baba ve çocuklardan oluşan en küçük toplumsal kurum (Demirbaş 2001: 175)

Tedbirler: Çocuklara hapis cezası yerine, psikologların öngörmüş olduğu raporlar gereğince, çocuğun veliye, vasiye, akrabaya, koruyucu aile ya da bu amaçla kurulmuş çocuk bakım ve yetiştirme yurtlarına verilmesi.

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, “Çocuk ve Suç” konulu araştırmaya katkıda bulunacak Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’inde ve Yurt Dışında yapılan araştırmalar, başlıklar altında ayrı ayrı sunulmuştur.

I. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde Yapılmış Araştırmalar:

Sait Coşaner (2003) Çocuk Suçluluğunun Nedenleri ve Alınması Gereken Tedbirler.

Bu çalışma, çocuk suçluluğunun nedenleri ve bu nedenler doğrultusunda alınması gereken tedbirler ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Elde edilen araştırma bulgularında gerekse gelişmiş batılı ülkelerin yaptıkları araştırmalar karşılaştırıldığında, çocuk suçluluğunda kalıtsal etkenler(zeka, kişilik)elverişsiz yakın çevre koşulları içinde suç işleme olasılığının güçlendiğini ortaya koymaktadır. Çevresel etkenle, ekonomik koşulların kötülüğü, baskıcı disiplin anlayışı, ailedeki şiddet eğilimi ve cezalar, ana-baba ayrılığı ya da yoksunluğu, düşük kültür ve eğitim düzeyi, kötü elverişsiz koşullar, kalabalık ve yoksul aile, iç ve dış göç, medya, alkol ve uyuşturucu madde bağımlılığı olaylarının yarattığı kişisel çatışmalar gibi etkenler anti-sosyal davranış örneklerinin oluşmasında etkili olabilmektedir. Çocukların suçu önleme tedbirlerinde yetişkinlere oranla daha fazla

etki altında kalmaları, bu çabalara öncelik verilmesi, toplumsal ve insani bir sorumluluktur.

II. Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar:

1. Yavuzer (1998) "Çocuk ve Suç" adlı kitabının, "En küçük Toplum Birimi" başlığı altında konuya özetle şöyle değinmiştir:

Aileyi iyi ya da kötü tohumun yeşerdiği ortam olarak açıklamış ve daha sonra da aile ile suç olgusunu ilişkilendirmiştir. Aileyi çeşitli yönleriyle ele almıştır. Bunlar ailenin öğrenim düzeyi, ailenin yapısı, sosyo-ekonomik durumu, ailede kötü örnekler, ailede birey sayısı ve aile içi ilişkilerdir. Daha sonra yaptığı bir araştırmada, suçlu deneklerin %22'sinin dağılmış ailelerden geldikleri belirlenmiştir. Ayrıca % 47.6'sının anne ve babalarından çeşitli sürelerde ayrı kaldıkları görülmüştür. %54 gibi büyük bir bölümünün ailesinde hüküm giymiş suçluya rastlanmamıştır. Yine suçlu deneklerin ailelerinin büyük bir bölümünün okuma-yazma bilmediği belirlenmiş, sosyo-ekonomik düzeylerinin düşük olduğu saptanmıştır. Ailede birey sayısı incelendiğinde ise suçluların büyük bir bölümünün kalabalık ailelerden geldiği ortaya çıkmıştır.

2. Nilay Gümüşçubuk (1991) Ailenin Suç Üzerindeki Etkisi.

Bu tezin amacı Türkiye'de ailenin suç üzerindeki etkilerini bilimsel bir araştırma ile ortaya çıkarmaya çalışmaktadır. Bu amaç kapsamında suçluların işledikleri suç ile ailelerinin sosyo-ekonomik yapıları, öğrenim düzeyleri, aile genişliği ve aile içi ilişkilerin bozukluğu arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu değişkenler tek tek ele alınıp, suçla

ilişkilendirilmiştir.Hükümlülerin çoğunun ailesinde suç işlemiş olanlara rastlanmamıştır.Ailelerinde suç işleyen kişi olanların ise daha çok baba, amca ve erkek kardeşlerinde suçluluğa rastlanmıştır.

Hükümlülerin anne ve babalarının öğrenim düzeylerinin çok düşük olduğu görülmüştür.Ailenin kalabalık olması ve bu nedenle çocuğa fazla ilgi gösterilmemesi ve bu durumun suç işleme eğilimi yaratacağı varsayımı araştırmada doğrulanmıştır.Hükümlü ailelerin yarıya yakınının ekonomik düzeyinin iyi, yarısının da ekonomik düzeyinin düşük olduğu ortaya çıkmıştır.Böylece ailenin ekonomik durumunun, suçluluğa etkili olduğu görülmüştür.Araştırma sonucunda ise, söz konusu değişkenlerden hiçbirinin suçu tek başına açıklayamayacağı ortaya çıkmaktadır.

3. West (1967) ile Trajanowich ve Morash (1983) tarafında birçok araştırma derlenmiştir.Bu araştırmalarda, parçalanmış ailelerden gelen suçlu çocukların oranının, suçlu olmayanlarınkinden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır.Ayrıca ana ya da babadan birinin ölümü nedeniyle ortaya çıkan parçalanmışlığın değil; terk, ayrılık ya da boşanma gibi bir nedenle kendini gösteren parçalanmışlığın suçlulukla ilişkili olduğu belirtilmiştir (Uluğtekin 1991 :38).

4. Ankay (2001) Çocuk Suçluluğunun Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi.

Bu tez, 11-15 yaş düzeyindeki çocukların suç işlemlerinde, ailenin yapısına, anne ve babanın tahsil durumuna,kardeş sayısına,aile içi disipline,ailede hükümlü olup olmamasına ve ailenin gelir durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini saptamak amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın öneminde, özellikle gelişmiş Batı toplumlarında çocuk suçluluğunun öncelikle bir olay olarak görüldüğü, teknoloji ve buna bağlı olarak kitle iletişim araçlarının gelişmesi, sanayileşmiş ülkelerde suç patlamalarına neden olduğu vurgulanmaktadır.Araştırma sonuçlarında ise, suç işleme ile suç işleyen

bireylerin anne-babanın geçim durumları, ebeveynlerin disiplin yöntemi ve ailede hükümlü olup olmaması arasında anlamlı bir fark gözlenmiştir. Genel olarak bakıldığında ise çocukların çoğunluğu, kentin varoşlarında yaşayan, gelir düzeyi ve oda sayısı az olan, tahsil düzeyi düşük olan alt toplumsal sınıflardan oluşmaktadır.

5. Mccord (1991) yaptığı araştırmada, ailenin yapısı, ebeveynlerin çatışmaları, ebeveynlerin alkolikliği ve suçluluk gibi değişkenleri temel almıştır. Bu araştırmanın sonuçlarına göre, annenin yeterliliği, babanın aile ile etkileşimi ve ailenin beklentileri çocuk suçluluğu ile ilişkili bulunmuştur (İçli, 1994:235).

6. Burt (1937), İngiltere’de yaptığı çalışmalarda, suçlu çocukların 1/5’inin çok yoksul olarak nitelendirilen sosyal sınıflardan geldiğini, aynı araştırmacı, %42 oranındaki suçlu grubun, sosyo-ekonomik açıdan rahat olarak nitelendirilen çevrelerden geldiğini söyler. Böylece, suçlu çocukların yandan fazla bir bölümünün yoksul ya da çok yoksul ailelerden gelmeyenlere oranla beş kez daha fazla suç işledikleri saptanmıştır (Yavuzer 1998:154).

7. Ferguson (1973), Glasgow’da yaptığı araştırma sonucuna dayanarak, babaları suçlu olan çocukların diğer çocuklara oranla iki kat daha fazla suç işledikleri ileri sürülmüştür (Yavuzer 1998:147).

8. West (1964), yapmış olduğu araştırmanın sonucuna dayanarak dört ya da daha fazla kardeşten oluşan ailelerde, diğerlerine göre suçluluk oranının bir düzeyde artış gösterdiğini saptamıştır. Ayrıca suçluların % 14’ünün ekonomik düzeyi üstün olan gruptan gelmesine karşılık, % 33’ünün ekonomik düzeyi düşük olan gruptan geldiğini ileri sürmüştür (Yavuzer, 1994:00154).

9. Glueck ve Glueck (1950)' un 500 suçlu ve 500 suçsuz çocuk üzerinde yapmış olduğu araştırmaya göre,parçalanmış ailede yetişenlerin oranı suçlu grupta % 60.6 ,suçsuz grupta % 34.2 olarak saptanmıştır.

500 suçlu kadın üzerinde yaptıkları değişik çalışmalar,daha sonraki araştırmalar için temel teşkil eder niteliktedir.Bu araştırmanın sonucuna göre ,suçların % 84.8'inin ailelerinde başka suçlu bireyler de vardır ve kadın suçların %80.7'sinin bu tip ailelerden geldikleri saptanmıştır (Uluğtekin,I99I:38).

10. Weat (1964),yapmış olduğu araştırmanın sonucuna dayanarak dört ya da daha fazla kardeşten oluşan ailelerde,diğerlerine göre suçluluk oranının bir düzeyde artış gösterdiğini saptamıştır.Ayrıca suçluların % I4'ünün ekonomik düzeyi üstün olan gruptan gelmesine karşılık ,% 33'ünün ekonomik düzeyi düşük olan gruptan geldiği ileri sürülmüştür(Yavuzer,I998:00154).

BÖLÜM II

KURAMSAL TEMELLER

1. Suç Nedir ?

Birinci Dünya Savaşından sonra 26 Eylül 1924 tarihinde Milletler Cemiyeti ,çocukların korunmasında ,üye devletlere yol göstermek amacıyla beş maddelik bir karar kabul etmiştir.Aynı karar 27.9.1934 tarihinde Milletler Cemiyeti Kurulunda ,Çocuk Hakları Beyannamesi olarak onaylanmıştır (İnan,1968:96-97).

Eski zamanlarda suç manevi veya hukuki kuralları ihlal eden bir fiil olarak görülmüş ve bir çok Yunan şair ve filozofu suç üzerine çeşitli düşünceler ileri sürmüşlerdir.Örneğin,Oedipe trajedi ve efsanesinde suç,Tanrının lanetine uğramak fikri ile izah edilirdi(Soyaslan,1996:14-15).

Dönmez'e (1994:49) göre “ Suçun esaslı bir vasfı da göreceli oluşudur.Suç u oluşturan fiiller zaman ve ortama göre değişiktir.Bugün ağır suçlar sayılan eylemler geçmişte bazen hatta vatanseverliğe alamed idi.Bugün suç sayılmayan bazı fiiler de geçmişte ahlak dışı hareketler olarak sayılmakta idi.”

Suçluluk (criminalite),(delinquency),Kişiyi toplum halinde yaşayan öteki bireylerin karşısına çıkaran bir çatışmanın ürünüdür.Ceza Hukuku'nun verdiği tanıma göre, suç ,yasanın cezalandırdığı haktır.Bu tanımın ışığında Paul Lutz,genç bir suçluyu ,Ceza Yasasına göre,suça neden olan bir kabahat işlemiş bir birey olarak açıklar.

Lowrey'e göre,suçluluk ,bireyle çevresi arasındaki karşılıklı etki ve tepkilerin sonucunda oluşur; bu da, bireyde özel kişilik durumlarının oluşmasına sebep olur.

Öte yandan,Lombroso'ya göre ,suç, doğum,ölüm gibi doğal bir olaydır.Hatta bitkiler ve hayvanlar aleminde bile vardır.Bir davranış ya da eylem , belirli bir ülkenin ve dönemin adet ,töre ,gelenek ve düşünceleriyle çelişki halinde bulunduğu taktirde ,suç niteliğini taşır.

Bu tanımlarda ,suç oldukça farklı yaklaşımlarla ele alındığı hemen göze çarpmaktadır.Suçluluğa,pskolojik ,sosyolojik,ekonomik,hukuksal ya da bütüncül yaklaşımlar ele alınmıştır.Anti –sosyal davranış ,evrensel bir olay ,grup yaşamının bir işlevi olarak düşünülebilir;ancak gösterdiği çeşitli şekiller ve uyandırdığı tepkinin içeriği açısından gruptan gruba birtakım farklılıklar bulunur.Bu değişkenlerin grubun örgütlenmesiyle sıkı sıkıya bağlı olduğuna,kuralların ve yasaların toplumun somut yaşama koşulları tarafından belirlendiğine,bunların göreceliğine ve değişebilirliğine değindim Burada vurgulamak istediğimiz nokta,anti-sosyal davranış kavramının,suç kavramını içeren ama onu aşan bir kavram olduğudur(Yavuzer,2001:27-289).

Suç kavramı çeşitli anlamlarda kullanılmaktadır.Hukuki ahlaki suçların yanında yönetim alanını ilgilendiren disiplin suçları vardır.Hukuk yaptırımlarının diğerlerinden

farkı, bu yaptırımların devlet güvencesi altında olmasıdır. Yaptırımlar zamanla ve toplumlara göre değişmektedir.

Tarihsel süreç içinde cezalarda nitelik ve nicelik bakımından azalma olmuştur. Eskiden çocuklar, akıl hastalıkları hatta cansız varlıklar cezalandırılırken, bugün bir çok gelişmiş ülkede bunlara ya hiç ceza verilmemekte ,ya da indirilmiş olarak verilmektedir.

Sanayileşme süreci insanlara pek çok kolaylık ve rahatlık sağladığı halde, kimi olumsuzlukları da beraberinde getirmiştir. Şimdi süper devletler sanayi ötesi toplum olma özelliği göstermektedir (Toffler, 1981).

Türk çocuk hukukunun tarihsel gelişimine bakıldığında ,çocuk ile ilgili resmi çalışmalar 19.yy başlarıgı görülür. Osmanlı imparatorluğu döneminde küçüklerin cezai sorumluluğu ,islami esaslar doğrultusunda bağlanmıştır (Şensoy, 1949:89).

ABD’de on yıllık süreç içinde şiddet olaylarında yaklaşık yüzde yüz ellilik bir artış olmuş; bunların yarısına yakını ,18 yaşın altındaki çocuklar tarafından gerçekleştirilmiştir (Yörükoğlu, 1985:291).

Pisikiyatri açıdan da suç üzerinde ruhsal ve toplumsal etmenlerin rol oynadıkları, bunların başlıca üç grupta toplanabilecekleri kabul edilmektedir. Doğrudan ruhsal bozukluklar ,beyin hastalıklarına bağlı olarak ortaya çıkışlar ve toplumdaki hızlı değişimler. Bu sonuncu konu üzerinde duranlar, kentleşme sürecinin belirginleştiği

toplumlarda köyden kente gelen kişilerde sıkıntı ve huzursuzluğun yaygın olduğunu toplu saldırganlık hissi denen bu durumda kavgacılık,yaralama ve öldürme gibi suç niteliğindeki davranışların sık görüldüğü vurgulanmaktadır.

Suç olgusunun anlam olarak dönemden döneme değişimleri olduğu gibi,ortamdan ortama değişkenlik gösterdiği de bir gerçektir.Bazı toplumlarda suç sayılan bir eylem,bazıları için önerilecek bir olgudur.Örneğin modern bir toplumda tutukluya işkence yapılmasının suç sayılmasına karşılık ,geri kalmış bir toplumda çok doğal,çok geçerli bir yöntem olarak kabul edilir.

Suç niteliğindeki eylemlerin ortaya çıkışını hazırlayan bazı etmenler üzerinde de durulmuştur.Bunları şu biçimde sıralamak olanağı vardır:

- 1-Üst-ben'in gerektiği ölçüde gelişmemesi,
- 2-Yaşadığı değerlerin benimsenmiş olduğu ortamda yetişme,
- 3-Yine yaşadığı örgütlere katılma,
- 4-Özellikle gelişim ülkelerde görülen yaşamda tekdüzelik bularak coşku katmayı isteme.

Genellikle işlenmiş bir suçta,bazı aykırılıklar iki komponentin varlığı dikkate alınmalıdır.Bunlar istemli davranış (actus reus) ve kasıt (mens rea) dır.Her ne kadar anlamsız,nedeni bir türlü anlaşılamayan bir suç karşısında akıl hastalığı düşünülmeli ve ona göre davranılmalıdır ama bu her zaman kesin bir ölçüt (kriter) de

sayılmamalıdır.Örneğin bir şizofrenin birden ve hiç bir gereği olmada adam öldürme gibi ağır bir suç işleyişi yanında,tasarlayarak ve çarpık düşünce sistemine uygun bir gerekçeye dayandırarak suç niteliğinde bir eyleme kalkıştığı da görülmüştür(Akgün,1988:55-58).

Suç,tarihin en eski devirlerinden itibaren var olmuş ve insanların içinde ihtiraslarla birlikte toplum halinde yaşamının ortaya çıkardığı çeşitli sosyal çelişkiler,uyumsuzluklar bulundukça var olmaya devam eder.Bazı kişilerin davranışları ve tutumları ile bunların içinde yaşadıkları grupta yerleşmiş davranış örnekleri arasındaki çelişki olan suç,her zaman ve her yerde zorunlu olarak var olacağından genel ve evrensel bir olaydır(Dönmezler,1994:49).

Platon ,suçu ruhun bir tür hastalığı olarak görmüş ve suçun ihtiraslar,zevk aramak,cahillik gibi üç kaynağı olduğunu söylemiştir.Seligman ve Johnson suç,küçük ya da büyük bir sosyal grubun üyeleri tarafından iyi ve yararlı olarak kabul edilmiş olan geleneklerin,adet ve törelerin,kurumların dayandıkları kurallara aykırı olarak işlenmiş bulunan anti-sosyal davranış olarak tanımlarlar (Gümüşçubuk,1991:5).

Suç faaliyeti ,doğuştan olan veya sonradan kazanılan özellikleri ile değil,içinde cereyan ettiği sosyal durumla tanımlanır.

Örneğin,cinsel ilişki karı koca arasında olunca ,yasaya uygun bir davranış olarak nitelendirilir.Bu tanımlanması gereken fiziki bir faliyettir.Oysa aynı ,faliyet yasal

sistemler etrafından ensest,zina,ırza tecavüz şeklinde suç olarak,faliyeti yapan kişiler de suçlu olarak nitelendirilmiş olabilir.O halde suç tümüyle tanımsal bir faliyettir.Sosyal tepki dışında bu faaliyetler benzer hatta aynı tür davranıştan açıkça ayırdedilemezler.Çünkü suç doğal olarak suç olmayan ile benzerdir.Bir davranış bazı kişiler tarafından bazı durumlarda yapıldığı zaman suçtur,başka kişiler tarafından başka durumlarda yapıldığı zaman suç değildir.(İçli,1998:3-4)

Suçun hukuki anlamı incelendiğinde ,suçu ceza normu belirler.eğer norm yoksa suç da yoktur.Normsuz (kanun) suç ve ceza olmayacağı Ceza Hukuku'nun temel ilkelerindendir.Geniş anlamda suç ise ceza tehdidi altında kanunun yapılmasını yasakladığı müsbet veya menfi bir harekettir.Suçun kriminolojik anlamı ile hukuki anlamı birbirine uymamaktadır.Ancak kişinin özgürlüğü ve güvenini korumak için bir hukukui tanım zorunludur

Fiil ne derece asosyal olursa olsun eğer bir tanım yoksa ortada suç da yoktur.Her suç çoğu zaman bir asosyal fiildir ancak her asosyal fiil her zaman suç olmayabilir.Sokaklara tükürmek veya pijama ile dolaşmak asosyal bir fiildir fakat suç değildir.Başkalarına karşı şiddet kullanmak hem asosyal bir fiildir hem de suçtur (Soyaslan,1996:11).

Çocuk gelişim düzeyi,ihtiyaçları,davranış ve tutumları ile yetişkinden farklıdır.Bu nedenle suçlu çocuk ile yetişkinlere uygulanacak yaptırımlar da farklı olacaktır.18 yaşına kadar her bireyin beden ve ruh gelişimi henüz devam ettiği,sorumlulukları ile davranışlarının tam olarak idrakinden olmadığı için eğitilme ve topluma kazandırılma olanağı vardır (Onursal,1992:37).

Suç konusunda önemli olan suç değil ,suçu önlemektir.Öyleyse, suça eğilimli ya da suç işleyen gençlerin ortak ruhsal yapı özelliklerini bilmek gerekir.Bu kişilere yardımcı olabilmek için onları başta anlamak gerekir (Bakırcıoğlu,2002:135).

SUÇ TEORİLERİ

A-Klasik Ekol

Beccaria'ya göre kanunlara karşı gelen bütün bireyler ,yaş,sosyal düzey ve sağlık durumları gibi etkenler dikkate alınmaksızın eşit şekilde cezalandırılmalıdır (Gümüşçubuk,1991:7).

İlk defa 18.yy ortalarında “ Faydacı Ekol” ile de adlandırılan klasik ekol ,suça bilimsel yaklaşmıştır.Klasik ekol,insanları kendi faaliyetlerinin sonuçlarını tarttıktan sonra suç işledikleri varsayımına dayanır.Cesare Beccaria ve Jeremy Bentham klasik ekolün iki temsilcisidir.Klasik ekolün lideri Beccaria'nın asıl katkısı ceza suça uygun olmalı kavramıdır.Bu fikir klasik ekol düşüncesinin ana temasıdır (İçli,1998,36).

B-POZİTİF EKOL

Pozitif Ekol 1872 yılında İtalyan Antropolo Cesare Lambroso tarafından kurulmuştur.

Lambroso'nun teorisine göre suçlu tipleri çeşitli elementleri ihtiva eder.Bunları şöyle belirtmektedir.

*Suçlular doğuştan suçlu olarak doğarlar ,farklı tipleri vardır.

*Bu kişiler vücutlarında bulunan damga veya anamolilerle ,çıkıntı yapan çene ,asimetrik kafatası,büyük ve göze çarpan kulaklar ,yassı burun gibi anormaliklerle ayırt edilir.

*Doğum lekeleri ,suçun nedenleri değildir,fakat atavizmin veya yozlaşmanın belirtileridir.Bundan dolayı,atavizm ve yozlaşma suçun nedenleridir.

*Doğuştan bu tür anormallikleri olan kişi ,fevkalade uygun durumlar altında yaşamadıkça ,suç işlemeyen kendini alıkoyamaz (Gümüşçubuk,1991:8).

Lambroso ,suçun biyolojik nedenlerine daha fazla önem vermekle birlikte ,sosyolojik nedenleri de tümüyle ihmal etmemiştir.Suçun temel nedeninin kalıtsal biyolojik faktörlerin olduğunu kabul ederken ,çevrenin de antisosyal davranışı etkileyeceğini dikkate almıştır.

Pozitif ekolün bir diğer savunucusu Rafaele Garofalo'dur. Suçu anlamının yegane yolunun onun bilimsel olarak incelenmesi olduğunu savunmuştur. Teorisine göre ,doğal suçlar bütün insan topluluklarında bulunur ve hiçbir medeni toplum onları gözardı edemez. Garafalo,suçlunun anormal olduğu görüşünü kabul etmiş fakat bu anormalliğin fizyolojik faktörler sonucu olup olmadığı sorusu cevapsız kalmak zorundadır diye düşünmüştür. Suçlu ve suçlu olmayanlar arasında bazı fiziksel farklılıklara dikkat etmiştir. Yasaların suçlunun zarar vermesini önlemek amacıyla düzenlenmesi gerektiğini çünkü toplumun korunmaya ihtiyacı olduğunu kabul eder. Kısacası Garafalo,suçlunun bireysel hakları yerine toplumun korunması ile daha fazla ilgilidir (İçli,1998:42).

C-PSİKANALİTİK GÖRÜŞ

Psikanaltik görüşe göre suç, önlenmiş, bastırılmış bir kompleksin semboli olarak düşünülmektedir. Bireyde içe atılmış ,bilinç altında mevcut kompleks onu çevreden gelen uyarıcılara karşı tepkide bulunmaya yöneltir (Gümüşçubuk,1991:10).

Bu görüş başlangıcını Freud'dan alır. Freud'un insanın her tür hareketlerini izah hususunda öne sürmüş bulunduğu teori,suçlu hareketleri de izah eder (Dönmezler,1994:75).

Freud'un teorisinin bileşenlerine önderlik edenlerden biri olan Aichorn,Direk içgüdüsel memnuniyeti araştırır ve eğer çocuk yetişmesi sırasında memnuniyet tepkilerini kontrol etmeyi öğrenmediyse ,toplumun istekleri ile fikir ayrılığı içine düşecektir. Çocuk kendisine bakan ve birtakım fizyolojik ihtiyaçlarını karşılayan

ailesinde sevgi arar.Bu sevgiyi bulamayan çocuk duygusal kırıklık içine düşer ve bu kırıklık aşırı dereceye varırsa birey nörotik bir yapıya bürünerek iç çatışma haline düşer ki bu çatışmanın ifade yollarından biri de suçtur (Gümüşçubuk,1991:10).

D-COĞRAFI EKOL

Yağmur ,toprak ve diğer coğrafi faktörlerin insan davranışları üzerindeki etkilerini bazı yazarlar da incelemişlerdir.Montesquieu ,ekvatora yaklaştıkça ,suçların, kutuplara yaklaştıkça sarhoşluğun artacağını iddia etmiştir (İçli,1998:46).

İlk sosyal krimolog olan Quetelet, “ Suçluluğun termik konumu” nu formule etmiştir.Güneyde ve sıcak mevsimler sırasında ,kişilere karşı suçların, kuzeyde ve kış mevsimi sırasında ise araziye karşı suçların hakim olduğunu belirtmiştir (Gümüşçubuk,1991:8).

Suçu ve suça ilişkin diğer problemleri sosyal ve coğrafi şartların zorunlu bir sonucu olarak kabul etme ve özellikle suçun coğrafi ve sosyal bölgelerdeki dağılışı ile uğraşmak ,bu ekolün esasıdır.Bu görüş Fransa’da Guerry ve Belçika’da Quetelet tarafından temsil edilmiştir (Dönmezler,1994:72).

E-BİYOLOJİK TEORİLER

Suçluluğun nedeni kişinin suçlu yapısıdır. Bu yapı, çevreden elde edilen ve katılım yoluyla gelen elemanlardan oluşmuştur. İç salgı bezleri ve kromozomlardaki anormallikler de suçun sebebidir.

Kinberg ,Di Tullio ve Veryaack'e göre, her şahsın yapısı ,kapasite,sağlamlık durağanlık ve kararlılık temelleri üzerine oturur.Ayrıca her şahıs patolojik ve arizi birtakım değişkenlere (dengesizlik gibi) de sahiptir (Soyanlar,1996:17).

F-SOSYOLOJİK TEORİLER

Sosyolojik görüş ,grup hayatının sosyal davranışların ,sosyal itibarın ,sosyal grup içinde grupların verdikleri örneklerin ,kişinin bu hususlardaki görüş tarzlarının ve benzer diğer sosyal durumların ve ilişkilerin ,yani yapısal unsurların ve sosyal dinamiklerin suç ile olan ilişkilerini inceler (Dönmezler,1994:72).

Suç teşkil eden davranışın sosyolojik olarak açıklanması suçu ,kişinin içinde bulunduğu sosyal çevrede faaliyette bulunan kuvvetlerin bir sonucu olarak açıklamaktadır (Gümüştubuk,1991:14).

Monouvrier'e göre ,insan bir aletti;bu aleti sosyal çevre kullanır.Lacassagne'a göre, kişisel etmenin suçun işlenmesinde etkisi vardır fakat bu etki ikinci derecede ve önemsizdir. Suçlu bir mikroba benzetilebilir,nasıl ki mikrop yatkın bir kültür ortamında gelişip kuvvet bulmakta ise ,suçlu da öyledir.Suçluyu yaratan sosyal etkenlerdir (Dönmezler,1994:71).

ÇOCUK SUÇLULUĞUNUN TÜRLERİ

Bennett son altmış yıl içinde suçluluk literatüründe birbirinden farklı olarak belirlenebilen suç programlarından söz ederek,bunları şöyle sıralar:

1- Genellikle psiko-sosyal ve sosyolojik araştırmalar,zayıf akıllılık ya da gelişimdekigerilik nedeniyle görülen suçluluğun vakalarının büyük bir yüzdesini oluşturduğunu ve bu tür çocukların sosyal-ekonomik düzeyi,düşük,yoksul ailelerden geldiğini göstermiştir.Sözkonusu çocuklar,doğuştan itibaren bedensel,toplumsal ve zihinsel gelişimlerinin sınırlı olması nedeniyle yaşıtlarına oranla şanssızdırlar.Çünkü onlarla kıyaslandıklarında,daha zayıfırlar ve dış etkenlerden gelen baskıya daha az dayanıklıdırlar.

2- Bu grubu oluşturan çocuklardan bazıları umut vericidi;uygun toplumsal koşullarda sadece normal çocuk kusurlarına sahip gibi görünürler;büyük bir duygusal dengesizlik göstermezler ve normal çocuk yeteneklerine sahiptirler,ancak yeterince sosyal eğitimden yoksundurlar.Toplumsal değerleriyle yoğruldukları yakın çevrelerindeki uygun değişikliklere hızlı bir biçimde yanıt verebilirler.Bu tür çocukların,normal koşullar

altında normal bir yapıya sahip olabilecekken, çevreye uyum göstermemiş çocuklar oldukları düşünülebilir.

3- Ergenlik döneminden önce hatalı davranışlarına rastlanmayan çocukların ergenlik çağında işledikleri suçlar, bu özel dönemin zorluk ve gereksinmelerinin doğurduğu sorunlardan ayrı düşünülemez. Uygun bir yetiştirme yöntemi uygulandığında, bu çocuklar normale dönmek üzere yeterli güce sahiptirler.

4- Bur'un değişimiyle "bozuk aile düzeninden gelen suçluluk" ta çocuğa bir takım kötü sosyal davranış örnekleri aşılanır. Çocuk, aile ve yakın çevresinin kusurlu yanlarını ve Levy'nin değişimiyle, " ana dilini öğrendiği gibi, bunları da öğrenir."

5- Doğrudan doğruya değil de, ikinci derecede anti-sosyal davranış bozukluklarına neden olan suçluluk türüne gelince, bu çocuklar, sara, beyin iltihabı gibi tümüyle organik koşullara karşı bir tepki olarak ikinci planda ortaya çıkan kontrol edilmemiş davranış ya da suçlara sahiptirler.

6- Ekonomik yoksunluk nedeniyle işlenen suçlar bölümü, yaşamlarının ilk yıllarında sürekli olarak yoksulluk çekmiş ve yaşama yolunu suç işlemekte bulan büyük bir grup çocuğu kapsar.

7- Nörotik suçlu katogorisi, çok sayıda yazara göre, "suçlu davranışı bilinçsiz güdülenme (motivasyon) tarafından belirlenen bir suçlu grubu " olarak tanımlanıyorsa

da bu tür suçluların hepsi aynı özelliği göstermeyebilir. Bu grubun sınırlarını kesin olarak çizmek zordur, çünkü, nörotik olan suçluluk belirtileri ender olarak “saf” haliyle bulunur. Oysa, nörotik kişilik bozukluğuna bağlı, bilinçsüzce yapılan anti-sosyal davranış, ruhsal tedavide incelenmiş suçlularda pek sık görülür. Bu tip davranışa, nörotik eğilimlerin ego ya da bozuk kişilik yapısıyla birleştiği vakalar da rastlanır.

8- Çocuk suçluluğu içinde en az anlaşılanı ve tedaviye en çok karşı koyanı psikopatik suçlulardır. Önceleri, “ahlaki düşüklük” “ahlaki zayıflık” olarak nitelenen ve uzmanlarca tartışmalı olan bu gruba, anti-sosyal kişiler, ahlak açısından yozlaşmış, bozulmuş kimseler, kleptomaniler ve eşcinseller girer.

9- Hafif ve ağır psikotik hastalıklardan doğan davranış bozukluğu gösteren çocuklar bu gruba sokulabilir (Yavuzer, 2001:34-35-36).

ÇOCUĞU SUÇA YÖNELTEN NEDENLER

Çocuğu suça iten nedenleri bilmek suç işleme riskini taşıyan çocuğu iyi tanımanın yanı sıra önleyici ve koruyucu çalışmaların yapılmasında da rol oynayacaktır. Çocuk tarafından işlenen suçta manevi unsur (kusursuzluk-isnat kabiliyeti) bulunmadığından , onun suç işlemesine neden olan etmenler daha da önem kazanır.

Suçun işlenmesini önlemek çocuk yargılanmasının amaçlarından biri olduğundan öncelikle çocuğu suça iten nedenlerin tesbit edilip bunların ortadan

kaldırılması gerekir.Çocuk suçluluğunun nedenleri genellikle bireysel ,toplumsal ve aileden kaynaklanan etkenler olmak üzere üçe ayrılabilir (Tuncey,1992:67).

Ancak birden fazla etmenin biraraya gelmesiyle suça elverişli ortam olduğundan hiçbir neden tek başına suçluluğun kesin nedeni olmamaktadır (Hancı,1993:9).

Çocuğun zekasının yeterince gelişmemesi olması ,organik hastalıkları,ruhsal ve davranışsal bozuklukları bireysel etkenleri oluşturur (Kerimoğlu,1988:2).

Özellikle organik kökenli olan epilepsi,cinsel sapmalar,organik beyin sendromu,beyin ırları psikozlar ile annenin hamilelek esnasında uyusturucu ,sigara,antibiyotik kullanması,radyosyona maruz kalması gibi nedenlere ortaya çıkan bozukluklarda bireysel etkenler arasında sayılabilir (Ankay,1990:522).

Küçük yaşlarda okul başarısızlığı,okuldan kaçma,aşırı haylazlar,söz dinlememe,değersiz şeyler çalma,çete halinde hırsızlık yapma şeklinde ortaya çıkan davranış bozuklukları ileride daha büyük suçlar haline düşünebilmektedir (Mangın-Başay,1993:36).

Uygun ilaç tedavisi ,psikoterapi,davranış tedavisi gibi tedaviler ve çevreden kaynaklanan etmenlerin ortadan kalkması sonucunda bu çocuklar uyumlu ve sağlıklı bireyler olabilmektedir (Kerimoğlu,1988:2).

Genellikle baş kaldıran ,kışkırtıcı ,tutarsız,uyumsuz ve elebaşı olan çocuklar bu davranış bozukluğunu göstermektedir (Tuncer,1992:69).

Çocuk ve gençlerin işledikleri suçların türleri :

A.Bireysel Nedenler

Beden yapısı, kalıtım,yaş,cinsiyet,mikroplar (frengi mikrobu genel felç psikozuna neden olabilir),kafa örselenmeleri (epilepsi),kromozon sapmaları gibi nedenler sayılabilir (Ankay,1998:95).

Kalıtım yoluyla çocuğa geçen veya sonradan meydana gelen körlük,topallık,sağır ve dilsizlik gibi duyu organlarındaki noksanlık ve yoklukların,iyleştirilmesi mümkün olmayan yerleşmiş hastalıkların ,kellik topallık gibi illetlerin yarattıkları aşağılık duygularının doğurduğu menfi duyguların küçükleri suça ittikleri genellikle kabul edilmektedir.Profesör Adler,Bedenen arızalı olarak doğan çocukların bu dünyayı bir sıkıntı alemi gibi telakki ettiklerini ve çocuklarda bir kısmet olan gelişme zevkini katiyen tatmadıkları ,adeta bedenlerinin yükü altında ezilmiş gibi davranıp hayatın ağırlığını fazlasıyla hisseden bu çocukların bencil nitelikler taşıyıp başkalarından çok kendi nefisleri ile ilgilendiklerini belirtmektedir.Bencil niteliklerin özellikle çocuklarda suça bir kuvvet ve etken olarak düşünülmesi mümkün değildir?Eğitimi zor,nevrozlu,cani,intihar etmeğe namzet,cinsi bozukluklar gösteren çocuklar arasında sokakların miktarının yüksek bir seviyeyi bulduğu iddiası ilgi çekici olduğu gibi,Eğitimciler tarafından çocuklarda çirkinliğin üzerinde durulması,katiller ve

ayyaşlar arasında sık sık çirkin insanların bulunduğuna işaret edilmesinde dikkatimizi çekmektedir.

Bedeni noksanlıkların,psikomotor bozuklukların,çocuğun ilgi kurmak zorunluğunda olduğu kimseler veya yakınları tarafından istismarı,alay konusu yapılması veyahut acıma hislerine hedef tutularak şımartılması veya ters doğrultulara itilişleri,onları suça sürükleyen nedenler olarak kendilerini gösterirler.

Zeka gelişimi yönünden farklılık gösteren çocuklarda,zeka geriliğinin suç işleme yönünden etkisi üzerinde durulmuş,pek nadir görülen geri zekalılarda yapılan araştırmalar bu etkinin büyük bir önem taşımadığını ortaya koymuştur.Geri zekalı çocukların başkalarının telkinlerine daha açık oldukları,iyiye kötünden,doğruyu eğriden kolayca ayırdedebilecek durumda olmaları,kendi kendilerini kontrol edememeleri nedenleri ile suça kolaylıkla itilebildikleri düşünülmektedir.

Çocukların ruhen ve sosyal yönlerden intibaksızlık göstermelerine ihtiras sahibi olması,toplumda herkesin dikkatini çekmek istemesi onu ani suç işlemeye sevkeden bireysel nedenlerden sayılabilir.Ayrıca çocuğun teşhir edilecek fena bir nam kazanması sonucunu doğuracak ve ona yöneltilmiş kendisinin dışından gelen davranış ve işlemler ,onun kendisine hoşnutsuzlukla bakmasına ,bunun sonucu olarakta kin ve isyan duygularının doğmasına neden olabilirki bu duygular çok kere suça itici bir kuvvet kazanarak bireysel bir neden olarak karşımıza çıkabilir.Ayrıca çocukta ahlaki ülkelerin gelişmemes,maddi ve manevi emniyetet isteği,yeni tecrübeler elde etmek,silmek ve istenmek,taktir edilmek,aşağılık inancı,cinsi güdünün aşırı bir kuvvette olması,haset ve

kıskançlık duygularının şiddetli bulunması gibi psikolojik nedenler küçükleri suça yöneltici ve suç işletici nitelikleri ile hatırlanabilirler.

Çocuğun cinsiyetinin de işlenen suçların çeşitliliği üzerinde bir rol oynayıp oynamadığı üzerinde durulmuş,suçlu çocuk çetelerinin çok daha fazla erkek çocuklar arasında görülen sosyal bir gelişme olduğu,cinsel suçların daha çok kızlar, tarafından işlendiği,özellikle bazı kız çocuklarında şiddetle etkisi görülen aybaşı halinin,onların aykırı davranışlarından önemli bir etken olduğu kabul edilmektedir.

On iki ve on sekiz yaşlar arasındaki çocuklarda söz konusu olan ergenlik çağının da onları kanun ve düzenleri küçümsemeyen ,alay etmeye zorladığı fikrinde birleşmişlerdir.

Bu konuda sonuç olarak iki nokta üzerinde durmak isteriz.Çocukların görülen ve anlaşılan bedeni ve ruhsal arızaları yanında var oldukları görülen ve anlaşılan bedeni ve ruhsal arızalar var oldukları hiç bilinmeyen bedeni ve ruhsal arızalar üzerinde de durmak,bunların çocuğun eğitim ve terbiye yönlerinden çetin yapacağını düşünmek gerekir.Ayrıca çocuğun gelişmesi sırasında onun sapık bir gelişme yolu tuttuğu intibağını veren ve çok kere kendiliğinden kaybolan ve yukarıda kısaca belirttiğimiz devrelerin de nazara alınması ihmal edilmektedir.Belirtmek istediğimiz ikinci husus da şudur.Bu konunun en başında kalıtım yoluyla gelen noksanlıklar ve yokluklar değişti ile Lombrozonun Doğuştan suçlu nazariyesinin dayandığı fikirleri anlamadığımızı ifade edelim.Bununla,kalıtım yoluyla çocuğa geçen ve onun bedeni ve ruhsal gelişmesine,dolayısıyla normal hareketlerine engel olup,onu doğru yoldan saptıracak nitelikteki hastalık ve sakatlıkları anlatmak istedik.(Atakan, Atakan,1968:21-21-23)

Kendi yaşamlarında düş kırıklığına uğramış olan anne ve babalar kendilerini, çocuklarını “ süpermen” yaparak ödünlemeyi düşlerler. Ünlü filozof B. Russel , çocukları zorlamanın sakıncalarını şöyle dile getirmişlerdir: “ Yemek yemeleri için zorlanan çocuklar yemeğe, öğrenmeye zorlanan çocuklar bilgiye karşı nefret duymaktadır” (Russel.1969:23).

Tutarsız yetiştirilen çocuklarda başarısızlığın yanısıra suç işleme ve saldırgan davranışlar sergilenmektedir. Kardeş kıskançlığı, çpucuğun doğuş sırasına göre farklı tepkilere neden olabilir. Annesiz babasız büyüyen çocuklarda yardım isteyememe , duygularını ifade edememe , dil gelişiminde gerilik gibi durumlar saptanmıştır.

Suçları açıklayan pek çok sistem vardır. Klasik görüşü benimseyen düşünörlere göre (Cesare Beccaria) suçun subjektif (öznel) unsurundan ziyade objektif (nesnel) unsuruna bakılır. Başka bir değışle suçlanan normal, anormal, küçük, büyük olması önemli değildir. Burada irade özgürlüğü esastır. Beccaria'ya göre “ Kanunlara bazı ahvalde, vatandaşları bir şahıs olmaktan çıkarak bir şey olmalarına müsaade bulundukça, hürriyet asla mevcut olmaz” (Beccaria, 1964:24).

Ebeveynin tutumu , çocuğun gelişiminde , kişiliğinin oluşumunda önemli rol oynar. Sevgi, şevkat, anlayış ve gerektiğinde engellemelerle yetiştirilen çocuk toplumla uyum sorunu yaşamayacaktır. Aile hayatının istikrarlı ve uyumlu olması çocuk suçluluğunu önlemek bakımından çok önemlidir (Dönmezler, 1994:259).

Ayrıca ana-babanın eğitim düzeyinin düşüklüğü nedeniyle çocuğa yeterince eğitim ve dengeli disiplin verememesi ,ailede suçlu bireylerin olması ,kalabalık ailelerde çocuğun kavga ,üzüntü ve cinsel ilişkilere yakından tanık olması ,babanın çocuklara mesafeli ilişki kurması ,aile yapısının sevgi ,şevkat ve güven duygusundan yoksun olması da aileden kaynaklanan ve çocuğu suça iten sosyal etkenler arasındadır (Akıncı,1993:129).

Yoksulluk ,göçler ve buna bağlı plansız kentleşme ,ekonomik krizler ve enflasyon,sanaileşme ,işsizlik,kuraklık,sınıflar arası dengelerin bozulması toplumsal etmenler arasındadır (Ankay:1990:522).

B.Aileden Gelen Nedenler

İnsan toplumunun vazgeçilmez temelini,alt yapısını teşkil eden aile topluluğu çocuğu suça iten veya ona suç işleten nedenlerin gizli ve açık kaynağı olabilmektedir.Bir çok Çocuk mahkemesi hakimleri ,çocukları suç işlemeye sevkeden nedenlerin başında ailenin geldiğini kabul etmekte,hatta bazıları daha da ileri giderek çocuğu suç işlemeye yönelten tek nedenin aile ortamı olduğu iddia edilmektedir.Bu mukaddes yuvanın,toplum tarafından genellikle kabul edilen düzen çerçevesinde normal hayatını yaşayarak,kendisini meydana getiren ana baba ve çocuklar üzerindeki yapıcı disiplinin önemini burada geniş bir şekilde belirtmeyi gereksiz ve yetersiz buluyoruz.

Kısaca ana baba ve çocuklardan meydana gelen bir topluluk olarak tarifi verilen ailede çocukların azlık veya çokluk,tek evlat durumu,halk deyimi ile özlük veya üveylik ilişkileri,yurdumuzda çoğunluğu teşkil ettiği gibi aile topluluğuna büyük

analar,büyük babalar va başkaca yakınların dahil olmaları çocukları suça iten nedenler konusunda ayrı ayrı incelenmeye değer görülmelidir(Akıncı,Atakan,1968:24-26).

Aile içinde bulunduğu değer yargılarını,gelenek ve göreneklerini,inançlarını ve önyargılarını yansıtır.Bunun yanında özel bir iç yapısı ve kendine özgü işleyişi vardır.Bu bakımdan toplumla sürekli alışveriş içinde bir kuruluş olarak çalışır(Yörükoğlu,2000:125).

Aile, birbiriyle kan ve evlilik bağı olan ,aynı çatı altında yaşayan ve toplumsal ve ekonomik bir birim oluşturan bireyler grubudur(Bakıcıoğlu,2002:98).

Ailede çocuk yasasının azlığı veya çokluğu ,dar olduğu taktirde aile gelirinin dağılımında yan etki yaparak çocuğun zamansız olarak aile dışına itilmesine,buda onun ruhsal ve iradi aykırı davranışlarına ,disiplinsizliklerine yol açabilmektedir.Çocuk sayısının yokluğu yetersiz dar meskenlerde,gecekondularda,tek odalardaki günlük olağan yaşama şartlarında da menfi bir fonksiyon icra eder.Çocuk görmemesi gerekeni görür,işitmemesi gerekeni işitir düşünme ve duyma sistemindeki noksanların birleşmesi onu doğrultusundan saptırır.Çocuk sayısının çokluğu,çocukla ana baba ilişkilerinin terbiyevi yönden seviyeye de etki yapabilir,bilgisizlik ,bıkkınlık,alışkanlıklar gibi başka nedenlerin de ile de ana ve babalar çocuklarını ihmal etmek durumuna düşebilirler.

Ailede üvey ve özlük durumlarının bulunması sonucu farklı davranışlara yer verilmesi psikolojik incelemelere tabi tutulmuş,bunların bir çok suçların kaynağı oldukları genellikle kabul edilmiştir(Akıncı,Atakan,1968:26-26).

Anne-baba-çocuk ilişkisi,temelde anne ve babanın tutumlarına bağlıdır.Çocuklar arasında uyum bozukluğuna yol açan birçok vakaya,yeterli ve uygun olmayan ilk anne-baba-çocuk ilişkilerinin neden olduğu saptanmıştır.

Yine aile içinde eşler arasında ilişki,çocuklara karşı takınılan tavır etkilenen bir başka faktördür.Örneğin, eşiyle anlaşamayan,mutsuz bir anne ,tüm sevgisini çocuğuna vererek onunla aşırı derecede bütünleşebildiği gibi ,tam tersine,saldırgan bir tutuma da bürünebilir(Yavuzer,2003:134).

Ana babanın davranışlarında,özellikle ananın üzerinde durulmakta ,beceriksiz ve haklı hareket etmeyen bir ananın üzerinde durulmakta,beceriksiz ve haklı hareket etmeyen bir ananın çocuğu hayata en trajik bir şekilde başlatan ve dünyaya kötümser ve daima kaygılı insanlar yetiştiren fena bir terbiyeci olduğu belirtilmiştir.Bu konuda ayrıca ana babadan gelen yanlış bilgilerin çocuğun cinsiyetine oturamamasına neden olduğu bundan çocuğu sahtekarlık gibi aykırı davranışlara sevkettiği hususuna işaret edilmiştir.Aile içinde bulunan büyük anne ve büyük babaların ana baba disiplin,terbiye ve karakter verici sistemlerine olan bozucu etkilerini de küçümsememek gerekir.Zayıf iradeli ve ana baba etkisinden kendisini sıyıramamış ana babaların yuvalarının mukadderatını onların his ve kabrislerine terk etmeleri,bu yüzden meydana gelen ayrılma ve boşanmaların dolayısıyla çocuklar üzerinde etkileri de sözü edilmeye değer.

Aile çatısı altındaki kişilerin gelen nedenler üzerine de durmamız yerinde olur.Başka bir deyişle AnaBaba,kardeşler ve yakınlarının kötü kişilikleri,özellikle suça yönelmiş veya suç işlemiş kimseler olmaları,hırsızlık,cinsi sapıklık gibi alışkanlıkların küçükleri bu yolla itilmektedir.

Çocuklara taklit ve telkin hastalıklarının önemli bir fonksiyonu bulunması itici bir kuvvet olarak bu sahada, özellikle kendisini göstermektedir. Hatta ailede bulunan bir büyüğün ,ağabey veya babanın sarhoşluk durumlarının terbiye üzerine menfi etki yaptığı kabul edilmektedir. Ayrıca ana babadan birisinin veya her ikisinin ruh sağlığının bozuk olmasının çocuğun kişiliğine büyük etki yaptığı ve ailenin çocuğun ruh sağlığındaki öneminin büyük olduğu kabul edilmektedir. Son zamanlarda da Ana Babanın yaşları ile çocukların yaşları arasındaki farklarında suçlarla bir ilişkisi olabileceği fikri ortaya atılmıştır.

Çocuk ilk ve kötü din terbiyesini ailesinden aldığı bilinmektedir. Bu terbiyedeki noksanlık ve yokluğun çocuğu suça yönelten bir neden olabileceği, başka deyişle dini terbiyenin çocuğu suçtan koruyan bir kalkan olarak kullanılabileceği ileri sürülmektedir. Din terbiyesinin suçları önlediği, Tanrı Kanunlarına itaat etmesini öğrenen çocuğun beşeri kanunlara itaat etmekte zorluk çekmeyeceğine işaret edilmektedir (Akıncı, Atakan, 1968:24-26).

Çocuk suçluluğunda aile terbiyesi çok önemlidir. Çocuktaki kötü duygular aile terbiyesinin suçu olabilir.

Otoriter-bakıcı bir aile, çocuğu isyana itebilir, agresif yapabilir. Ailede görülen baskının ters tepkisini çocuk etrafına karşı gösterebilir. Otoriter aile çocuğun kişiliğini ezen, hiçe sayan ailedir. Çocuk her an ailenin alacağı tavır düşüneceğinden ve muhtemelen korkacağından tavrı ve hareketlerinde serbest olamayacak, kendisinde girişim gücü ve güven gelişmeyecektir.

Otoriter ailenin baskısı çocuğun evi terk etmesine neden olacaktır.Çünkü çocuk baskıdan bıkacaktır,güvenli bir yer arayacaktır;sokakta kendisi gibilerle rastgele bir yaşam sürecektir,suç faili olabileceği gibi suç mağduru da olabilecektir.Otorite yokluğu da,çocuğun yetişmesinde suçlu olmasında bir başka nedendirAlabildiğine özgür yetişen çocuk yasak nedir,yapılmaması gereken nedir bilmeyecektir.Çocuğun işlediği suça karşı eğer reaksiyon çok sert olursa çocuğun dikkati bu fiil üzerine çekilecek;çocuk,sert tepkiye karşı bir reaksiyon olarak,yasak fiili işlemeğe daha çok ilgi duyacak;böylece çocuk dolaylı yoldan teşvik edilmiş olacaktır.

Anne babanın suçlu olması ve suç işlemeleri çocukların işlenen suça sıcak bakmaları ve işlenen fiili taklit sonucu doğacaktır.Çocukla iyi ilişkiler,çocuğun geleceği için çok önemlidir.Kültürsüz bir anne-baba çocuklarıyla iyi ilişki kurabiliyorsa,kültürlü fakat çocuklarıyla iyi ilişki kuramayan bir anne-baba daha iyi ve daha başarılıdır.o halde iyi bir aileden de suçlu çocuklar yetişmesi mümkündür.Aile düzeyi ile gençlerin suçluluğu arasında bir münasebetin olması kaçınılmazdır(Soyaslan,1996:6-87).

Ailenin parçalanması,hangi gelişim döneminde olursa olsun,çocuğun toplumsallaşmasını olumsuz olarak etkiler.Çünkü gelişim psikologlarının da ortaya koyduğu gibi,gelişim sürekli ve devamlıdır.Ayrıca her gelişim döneminin kendine özgü özellikleri ve gelişimsel,psikolojik baskılara,çocuğun gerektiği biçimde bakım görmemesine,ihmaline ve hatta reddedilmesine neden olabilir

Senna (1981:250)'ya göre:parçalanmış ailede sözkonusu olabilecek ve suçluluğa yol açabilecek çatışma,kontrol eksikliği,düşmanlık,nefret,korku,endişe ve huzursuzluk ortamı gibi koşullar birçok bütünlüğünü koruyan ailede de

bulunmaktadır.Bu nedenle anna ve babası boşanmamış ya da ayrılmamış birçok çocuk,aynen parçalanmış ailede olduğu gibi benzer uygulamalara tabidir ve benzer engellenmeler,acılar,benzer koşullar içindedir.Bu nedenle parçalanmışlık ya da bütünlüğünü korumak değil,ananbaba çocuk ilişkisinin niteliği suçlu davranışı kontrol edebilir (Uluğtekin,1991:100-101).

Yörükoğlu (2002:125),aileye üç değişik açıdan bakılabildiğini belirtiyor.

1-) Aile her şeyden önce,eşlerin duygusal ve cinsel gereksinimlerini karşılayan yasal bir birliktir.

2-) Aile,ortak amacı,çıkarları,inançları,kuralları olan bir insan kümesidir.

3-) Aile,çocukların beslenip bakıldığı ve eğitildiği bir ortamdır.

Biz bir çocuğa bir şeyler anlatmaya çalışırken ,onun da anlamak için can attığını unutmamamız gerekir.Çocuğun anlamasını güçleştiren ondaki karşı duygulardır.Aklı başında yetişkinler ,çocukların saldırganlığını başka bir saldırganlıkla karşılamazlar; çocuğun kimi inatçı ve aynı şeyleri yineleyen olumsuz davranışlarını anlamaya çalışırlar.

Çocuklar kendi arkadaşlarını eve çağırabilmeli,çocuklar yetişkinleri rahat bıraktığı gibi,yetişkinler de gerektiğinde çocukları evde rahat bırakmalıdır.Yalnız ev

içinde değil,zaman içinde de çocuğun bir yeri olmalıdır.Çocukluk ,yetişkinliğe hazırlanmak değildir yalnızca,aynı zamanda yaşamaktır.Yetişkinleri kendine özgü yaşamı olduğu gibi,çocukların da kendine özgü bir yaşamı olabilir(Polatkan,1992:83-87-88).

TV olumlu bir uyarım olmasının yanında ,aile içi ve dışı toplumsal etkileşim en alt düzeye indirdiğinden,çocuğun sosyal gelişimine olumsuz etkisi vardır.Film kahramanlarının “ Danry sevimli dev ,çık ortaya” “ atom karınca geliyor iş başına !” ,” Ormanlar kral tarzan,Aaaaa!..” gibi sloganlarını oyunlarına yansıtırlar.Film kahramanı,çeşitli davranışlarıyla çocuktaki saldırganlık dürtülerini harekete geçirebilir ve onu saldırgan yapabilir.Çünkü ,çocukta dürtülerini frenleme yeteneği çok zayıftır.Bu nedenle olumsuz uyarımları içeren bir TV filmi çocuğu saldırganlığa iten çeşitli etkenlerden belki de en güçlüsü ve yaygınıdır.Ancak çocuğun etkilenmesinde kişilik özellikleriyle yakın çevre faktörlerinin rolü büyük olmaktadır(Yavuzer,1995:234-235).

Çocuğu genci suç işlemeye hazırlayan ailenin özellikleri şu şekilde sıralanabilir(Köknel,1981) :

*Aile içi ilişkiler ve iletişim bozuklukları.

*Anne baba ilgisizdir.

*Anne ya da baba yoktur.

*Anne baba ayrıdır.

* Anne baba ayrıldır ;aile parçalanmıştır.

* Anna ya da baba alkoliktir:uyuşturucu kullanıyordur.

* Anne ,baskıcı bir eğitim ,aşırı gereksiz bir disiplin uygulamaktadır.

*Çocuk,yersiz gereksiz ve aşırı cezalandırılmaktadır.

* Anne ya da babanın kişiliği siliktir.

* Ailede aşırı toplumsal baskı vardır.

*Çocuğun ya da gencin kötü arkadaşları vardır.

*Çocuk ya da genç işsiz dolaşmaktadır.

*Çocuk veya gencin beklentileri yoktur.

*Çocuğa kavramlar ,açık seçik kavratılmadığı için kavram kargaşası yaşanmaktadır.

C.Aile Ve Okul Dışındaki Ortam

Aile ve okul dışındaki ortam küçüğün serseriliğini hızlandırır.Genç çocukların yaşadıkları ortam,bu ortamda tuttıkları yolla incelenirken serserilik konusu üzerinde özellikle durulmuş,çocukların serserilikleriyle suçlulukları arasında red edilmez bir ilişki bulunduğu,serseriliğin hapisaneye doğru atılan ilk adım olduğuna her zaman her yerde

oy birliği ile işaret edilmiş ve çocuğun serseriliğinde bir çok nedenlerin,özellikle dış nedenlerin etkisi olduğu,çocuğun psikolojik durumunda rol oynadığı inancı belirtilmiştir.

Serseri ocuğun ailesi yoktur.Okulun nimetlerinden yararlanamaz.yatıp kalktığı değişebilen meskeni ve geçim şartları,ilişki kurmak zorunda olduğu ve örnek aldığı suç işlemiş arkadaşları onun ruhunu aykırı yollarda gelişmesine sebep olur,onun ruhuna yıkıcı darbeler indirir.Okul ve Aile dışında kalan işsiz güçsüz küçüğün içinde yaşadığı,daha doğru bir deyişle yaşamak zorunda olduğu toplumsal bir ortamı vardır,Kahvehaneler,gece kulüpleri,diskotekler,panayır çadırları,seyir yerleri ve sokaklar,çocuğun hayatını buralarda devam ettirebilme i güdüsü ile sığınıp,buralarda hayatını kazanır,buralarda çeşitli ahlak ve karakter taşıyan her iki cinsten insanlar içli dışlı olur.Kabadayıyı,fahişeyi,büyük serseriye,uyuşturucu madde zavallısını,kumar veiki severleri ve mptelalarını buralarda tanır, inceler benimser ve ruh yapısının zoruyla teklide çalışır,onlara benzemek ister ve sonunda benzer de.Gide gele polis ve jandarma,Kanun yolları,Adliye,ona tabi'i gelmeye başlar.Yasak hükümlerin kapılarını her zaman zorlar,sonunda bu kapıyı iterek değil ve fakat kırarak açar.Yararlı meşguliyetlerin yaratılması ile serserilik ve bunun arkasından gelen suça yöneltici nedenler doğru orantılı olarak azalacaktır.Genelleşmiş formül budur(Akıncı,Atakan,I968:24-26).

ocuk, okula başladığında,arkadaşlarının sayısı ve bunların çocuktaki etkisi anaokulundakilere göre daha çoktur.çocuğun arkadaş sayısında öngörülen artışa rağmen ,bu dönemde henüz yakın arkadaşlıklara rastlanmaz.Oysa,son çocuklukta arkadaşlık sayısı açısından değil ,yoğunluk açısından artış görülür.

Çocuğun içine girdiği bu çağ,sosyal bilincin çok hızlı geliştiği bir dönem olması nedeniyle “Çete Çağı” adı verilir.çeteler , son çocukluk yıllarının normal sosyal gruplaşmalardır.Bu,gruplar çocukların kendi gereksinmelerine uygun bir toplum meydana getirmeleri için kendiliğinden bir çabanın sonucu oluşurlar.Çocuğun arkadaş grubu,onun sosyal tavırlarını etkiler.Bu sosyal tavırlar,çocuğun genellikle diğer bireylere ve sosyal yaşama karşı bir tutum ve davranışlarını içerir(Yavuzer,2003:145).

Okul ve okuldan gelen yararlı meşguliyetler okul çağındaki çocuğun serseri olmasını önliyen en koruyucu nitelikleri taşır.Kadın erkek bütün Türklerin Milli amaçlara uygun olarak bedeni,zihni ve ahlaki gelişmelerine hizmet eden temel eğitim ve öğretim olarak nitelenen ilk öğretim ,altı ile on beş yaş arasındaki çocuklar için 222 Sayılı İlk Öğretim ve Eğitim Kanunuyla zorunlu kılınmıştır.İlk okul çağındaki küçüklerin okulla meşguliyetlerini sağlayacak olan bu Kanun tatbikini sağlamak üzere konulan müeyyidelerin özellikle köylerde tatbik edilmesine engel olan nedenlerin ortadan kaldırılması önemli bir sorun olarak kendisini hissettirmektedir.Gündüzlü ve her derecede okulların yeteri kadar açılması yönündeki büyük çabaların yanında,hayatlarını kazanmak üzere çalışma zorunluluğunda kalarak öğrenimlerine gündüz devam etmeyenlere ve yaşları öğrenim çağını geçmiş olanlara Orta okul ve Lise öğrenimi sağlayan ve Akşam Orta okulları ve Liseleri kurulmasını öngören hükümler,yatılı pansiyonlu bölge okullarını getiren çabalar bu konu üzerinde sorunların esasını teşkil etmektedir.

Okullarda eğitim ve öğretim amacıyla kullanılmak üzere alınmış bulunan sinema makinaları ile okul dışı yararlı zararlı filimler gösterilmesini sorunlarını,ilerde sinemadan gelen nedenlerin incelenmesinde belirtmeye çalışacağız.Burada konuya işaret etmekle,konuya dikkati çekmekle yetiniyoruz.İçki ,uyuşturucu maddeler kullanılması bunlara alışma yolları,fuhuşa açılma kapılar,dilencilik kumar,sefahat gibi hususların

özellikle küçük yaştakilerin serseriliği ile illiyet yönünden yakınlıkları bulunduğu bir gerçektir. Terk edilmiş öksüz çocuklar serseriliğe karşı daha çok dayanıksızdırlar (Akıncı, Atakan,1968:29-30-32-3436).

D.Kültürel Nedenler

Bu gruptaki nedenler makro düzeyde ve daha belirleyicidir. Psikolojik nedenleri etkilerler. Bunlar arasında ekonomik krizler ve enflasyon, savaş, kuraklık ve sınıflararası dengenin bozulması, kentleşme ve buna bağlı göçler, anomi ve yabancılaşma, kültürel farklılıklara bağlı kuşaklararası çatışma, dış göçlere bağlı kimlik bunalımı, hızlı toplumsal değişimler, kitle iletişim araçlarının olumsuz etkileri sayılabilir (Ankay, 1998:33).

E.Radyo ve Televizyon

Kitle iletişim araçlarının hızla yayılması, bunlarla seyirci, okuyucu ve dinleyiciye şiddet eylemleri ve suçlu davranış biçimlerinin sunulması, suçlu davranışla kitle iletişim araçları arasındaki ilişki sorununu ön plana çıkarmıştır. İngiltere ve Japonya'da TV ve radyo yayınlarının çocuklar üzerindeki etkisini ölçmek amacıyla yayın araçları eve alınmadan önceki davranışlarla alındıktan sonraki davranışları karşılaştırma yoluyla araştırmalar yapılmaktadır.

Günümüzde görsel ve işitsel etkinliği nedeniyle çok sayıda kişiye ulaşan en güçlü iletişim aracı olarak televizyonun en önde gelen işlevleri arasında eğlendirici ve öğretici nitelikleri sayılabilir. Bunun yanında televizyon, bireylerin kendilerini tanıyabilmelerine, kişiliklerini geliştirebilmelerine ortam hazırlayan, zaman zaman onlara düşünme ve eleştirme fırsatı veren önemli bir aygıttır. Kulağa ve göze hitap etmesi, çocuk ve gençlerin eğitimi açısından televizyonun etkinliğini artırmaktadır. Araştırmalar, TV programlarında olumlu sosyal değeri olan davranışların çocukların olumlu sosyal tepki düzeylerinde artışa yol açtığını göstermiştir.

Birçok anne, baba ve eğitimci yayınların içeriğinin çocukları saldırgan davranışlara itip itmediğini merak etmektedir. Yapılan araştırmalarla kitle iletişim araçlarında sunulan programların ve yazıların çok büyük oranda saldırgan davranışlar içerdiği saptanmıştır. Çocuk cinsel davranış potansiyelini doğuştan getirdiği gibi, saldırgan davranış potansiyelini de birlikte getirir. Bu iki davranış kalıbının küçük yaşta aşırı uyarılması olumsuz bir koşullandırma yaratabilir. Hatta bir süre sonra saldırı ve şiddet, cinsel haz yerine geçmeye başlar. (Yavuzer, 2001:224).

Dewey'e göre okul, karmaşık bilgileri basitleştiren, zararlı çevresel etkenleri azaltarak, arınmış eylem düzenini sağlayan, bireyi yakın çevre sınırlamalarından kurtararak, daha geniş çevreyle ilişki kurmasına olanak hazırlayan bir kurumdur (Yavuzer, 2003:146).

Televizyonda sunulan çizgi filimlerde ve diğer filimlerde de şiddet öğeleri fazladır. Bazen TV ekranlarında yer alan dövüş, öldürme gibi kanlı olayları ağız açık seyreden çocuğun gösterdiği tepkilere tanık olan yetişkinlerin tüyleri

ürpermektedir.Şiddetle şaka arasındaki ilişki düzeyinin de olağanüstü arttığını görmekteyiz.Örneğin, eskiden Karagöz'ün Hacivat'attığı bir şamar,çocuğu güldürmeye yeterken,şimdilerde gözde olan Ağaçkakan çizgi kahramanı,düşmanına dinamitler yağdırma ya da onu havan topuna koyup göğe fırlatma yoluyla küçük izleyicilerine gülme ögesi sağlamaktadır.Anlaşılan,ölümle şakalaşan bir kuşak yetişmektedir.

Radyo ve televizyonun çocuklar,hatta yetişkinler üzerinde olumsuz etki yapabilen yayınlardan biri de,reklamlardır.Reklamlar daima daha fazla ve yeni gereksinimler yaratmaktadır.Çocukların gerçek gereksinmelerini,gerçek olmayan gereksinmelerinden ayırt edebilmeleri oldukça zordur.Gelir düzeyinin düşüklüğü, başlıbaşına çocuğu suça yöneltici bir etken değildir.Fakir ailelerin birçoğunun çocuklarının suç işlememesi,gelir düzeyi iyi olan,ailenin gelir gelir düzeyinin düşüklüğü değil,bunu nasıl algıladığı ve çocuklara nasıl yansıttığıdır.İşte reklamlar yalnızca çocukların değil,yetişkinlerin de gerçek gereksinmelerini,gereksinme sandıkları şeylerden kolaylıkla ayırt edebilmelerine engel olmaktadır.

Bütün bunlardan başka,çocukların yayın organları başında geçirdikleri saatler onların daha olumlu etkinliklerde bulunmalarını,örneğin derse çalışmalarını,yararlı yayınlar okumalarını,oyun oynamalarını,uyumalarını ya da aile içindeki görevlerini yerine getirmelerini engelleyebilir.Bu da onları topluma uyum sağlaması için gereksinim duydukları araçlardan yoksun kılabilir.Sonuç olarak radyo ve televizyonun olumsuz etkilerinin çocuğu suça itebilmesi için bugüne kadarki bireysel ve toplumsal kazanımlarının olumsuz ve içinde bulunduğu ortamın da suça elverişli olması gerekir(Yavuzer,2001:244-245).

Radyo ve televizyon basından daha etkilidir.Çünkü basın sadece zihine,oysa radyo-televizyon hem göze,hem kulağa,hem de hitap etmektedir.Bu nedenle suç ve suçluya daha etkisi daha fazladır.

Televizyonda şiddete yer verilmesi,izleyicilerde taklit eğilimini artırmakta veya cebir şiddete yönelik olanları harekete geçirmektedir.Öte yandan,şiddete sıkça yer verilmesi toplumda şiddet kullanmanın tamamen normal bir fiil olduğuna ilişkin bir duygu yaratmakta;böylece şiddet günlük hayatımızın bir parçası olmaktadır(Soyaslan,1996:117-118).

Ankay (Çocuk Suçlularda Artış.Kıbrıs Gazetesi,2003:10)aileye düşen görevler var.Şiddet içeren filmler,çocuklara izletilmemeli.Aile içinde,anne ve baba,şiddete başvurmamalıdır.Aile içi kavga sürekli olursa,amaç haline dönüşürse,çocuklarda suç işleme eğilimi artar.Sonuç olarak,ileride daha büyük problemler çıkmaması için yasal düzenlemeler yapılması şarttır.Kitle iletişim araçlarından televizyonun,çocuk suçluluğunu artırdığını söyleyerek,çocuklar ve potansiyel suçlar üzerinde,özendirici etkisi olduğuna dikkat çekti.Televizyon,çocuklara ,simgesel model etkisi sunar.Aydın Ankay televizyonun ,mükemmel bir öğretmen yerine geçtiğini,çocuğu,televizyonda izlediği bir çok şeyi talit ettiğini söyler.

E.FROMM'a göre filimlerin ve yayınların coşku yüklü anlatımları altındaki yıkıcı,sadizim ve kaba azgınlık,insanların tekdüze(monoton)yaşamlarını etkilemekte,içlerindeki ölüm hayranlığını seslenerek onları her şeye karşı bir umursamazlığa itmektedir (Akgün,1987:74).

Kitle iletişim araçları televizyonun çocuk suçluluğunu artırıcı etkisi olmuştur. Özellikle saldırganlık konularını içeren filimleri çocuklar ve potansiyel suçlular üzerinde özendirici etkisi olduğu bilinmektedir. Televizyon çocuklara, önemli bir simgesel model etkisi sunmaktadır. Bilimsel bulgular, televizyonun iyi bir öğretmen olduğunu göstermektedir. Televizyon programlarındaki gerçek ve öyküsel şiddet olayları başka ülkelere aktarılmaktadır. Örneğin “ Rambo” filiminin etkisi altında kalan bir ilkokul öğrencisi tabanca ile öğretmenini ve arkadaşlarını bir süre sınıfta rehin almıştır.” Taksi şoförü” filiminin etkisi altında kalan bir genç, ABD Başkanı’na saldırıda bulunmuş ve Başkan ölümden kıl payı kurtulmuştur. Türkiye’de de üvey anneannesini öldüren 15 yaşındaki T.B. “ olaydan bir gün önce televizyonda seyrettiği filmin etkisinde kalmıştır. Üvey anneannemi öldürdükten sonra evinde rahatça yaşamayı düşünüyordum” demiştir (17.3.1991 Milliyet:2).

F.Sineme Ve Tiyatrodan Gelen Nedenler

Sinema ve şair temsiller de göze-kulağa hitap etmektedir. Bu nedenle kişiyi etkileyicidir. sinemalarda da kişi suçu öğrenir, filmdeki rolüyle dürtülerini tatmin eden aktörü taklit eder; polisi atlatma yollarını görür; gösterilen, suç işlemeğe tahrik eder; suçluyu kahramanlaştırarak seyirci de özentisi yaratır. Özellikle çocuklara suç işleme fikri telkin eder ve suç için harekete geçirir.

Suçlular dünyası filimlerin dünyasını sıkça oluşturuyor ise seyircilerde, suçun normal bir fiil olduğu inancı yayılır ve suça karşı tolerans fikri doğar. Oyun ve temsillerin de suç ile ilgisi vardır. Çünkü bunlarda, gerçekte yetenekli olmayan insanlar, yetenekli gibi gösterilir. Geçici olarak yaratılan yıldızlar daha sonra unutulur. Bunların kişiliği bozucu anormal davranışlara sevk edici etkisi vardır (Soyaslan, 1996:119).

Sinemada bizi ilgilendiren filimlerin ,öğretici ve terbiye verici olanları değil fakat yapı ve konusu itibariyle duyguları veya fikirleri ve manevi inanç ile değerleri yıkıcı ve yıpratıcı filimler olduğunu hemen belirtelim.

Okullarda Eğitim ve Öğretim amacıyla kullanılmak üzere alınmış sinema makinalarıyla daha çok okul kooperatiflerine veya okulu koruma derneklerine gelir temini için paralı olarak piyasa filimlerinin gösterilmesini uygun bulmayan Milli Eğitim Bakanlığı,bu filimlerin seçilmesinde de titiz davranılmadığı için piyasadan rast gele temin edilen seks aşk ve haydut filimlerinin çocukların ruh sağlığında yapacağı zararlı etkilerden endişe duyulmaktadır.Bunların çocukların dağrultularındaki kuvvetli etkilerini tesadüflere bırakmanın acı sonuçlarını düşünmelidir.Ayrıca, küçüklerin gördükleri veya görebilecekleri filimleri kendilerinde kendilerinde bıraktıkları izleri yerinde ve müsvet bir şekilde,yapıcı nitelikte değerlendirebilmesini mümkün kılacak,film hakkında yorum ve tenkidlerde bulunabilecek seviye ve bilgilere kavuşturacak,gençler ve küçüklere mahsus sinema kulüplerinin açılması ve bunların bir iki büyük şehre inhisar ettirilmeyerek çoğaltılması ve böylece bir nevi sinema terbiyesi yoluna gidilerek,bunun pedagojik kıymet taşıyacağına inanılmaktadır.Öğretici filimlerin de tamamen ilim havasının ağırlığından kurtularak daha cazip bir nitelik taşımalarına,çoğaltılmalarına,bu hususun teşkilatlandırılmasına önem verilmesi yerinde olacaktır.Filimlerimizin genellikle kabul edilen nitelikler yüzünden hoşgörü ile karşılanan arkası bırakılan sinemaya girme yaşağının titizlikle izlenmesi,ayrıca halk evlerinde tiyatro, müzik ,gezi kolları gibi küçük toplulukların,kabiliyetlere,hevesler yer ve çalışma imkanı sağlayan faaliyetlerin sinema cazibesinden daha kuvvetli bir cazibeye bürünmelerini,bu yoldaki çabaları bir karşı tedbir olarak düşünebiliriz.Öğretici filimlerinde tamamen ilim havasının ağırlığından kurtarılarak daha cazip önem verilmesi yerinde olacaktır.Esasen sinemanın bir neden olarak filim oynatılabilen yerlerde sözkonusu olabileceği

düşünülürse aynı imkanlarla karşı koymanın kolaylığı kendiliğinden anlaşılır (Akıncı,Atakan,1968:41).

Çocuk filmlerine seçilecek konular ,toplumun sosyal-kültürel gerçeklerini yansıtan,eğitici ve uyarıcı nitelikleri omalıdır.Bu nedenle,anne ve babalar ,çocuklarını sinemaya gönderirlerken gidecekleri filmin çocuklarına katkısı olup olmayacağını önceden bilmelidir (Yavuzer,2003:219).

Sinema için söylenen bir seyir vasıtası olan tiyatrolar içinde aynen tekrarlanabilir.Programları belirsiz ve halk tiyatroları perdesi altında,gerçek sanattan uzak,bir seviye göstermeyen nitelikteki grupların Anadolunun en hücra yerlerinde ve panayırlarda oynadıkları yarattıkları kalıcı etkilerine;gerçek çocuk tiyatrolarının bir iki şehrimizde ve oda ihtiyaçları karşılamıyacak kadar az sayıda olduklarına işaret eder (Akıncı,Atakan,1986:41-42).

G.Gelenekler

Bir takım gelenekler vardır ki yıllar boyu bir çok suçların kaynakları olduğu halde alınan hukuki tedbirlere rağmen kesin olarak önlenemez.Özellikle köylerimizde,evlenme ve sünnet törenlerinde küçüklerin aşırı derecede içki içmelerinin hoşgörü ile karşılanması,köy çocuklarının mahkeme ve hapisane kapılarını tanımalarına neden olur.Milli bir yara olan kan gütme geleneği çok eskiden beri acı dikkatleri çekmektedir.Konunun eğitim ve öğretim yoluyla halledilmesinin daha yerinde olduğunun aksi iddia edilemez.Açılan her okul karşılığı bir ceza evi kapatacaktır.Gülünç

bulan düşünörlere raslanmış,Öğretim suç sayısı ve suç niteliği üzerindeki etkileri bir çok tartışmalara konu olmuşsada bu gün artık öğretim mülkiyete karşı işlenen suçlarda artırıcı bir etki yapmasına karşılık şahıslar aleyhine işlenen suçlarda azaltıcı bir fonksiyon icra ettiği ve bir önem taşıdığı genellikle kabul edilmektedir.Bu ilmi gerçekler kan gütme geleneğimizin öğretim ve eğitim yoluyla hallinden başka yol olmadığı artık teslim edilmelidir (Atakan, Atakan,1968:22).

H.Ekonomik Nedenler

Ekonomik evre ile de suçun ilgisi kaçınılmazdır.Ekonomik evre denince kişisel ve toplumsal ekonomik faktörler akla gelir.Kişinin ekonomik durumu insanın yaşamını belirler.Kültürlü veya cahil olmasında da önemli rol oynar.Çünkü belli bir ekonomik düzey insana belli ilişkileri kurma,belli bir çevreye girme imkanı verir.Bu da o insanın bir düzey,bilgi ve görgü kazanmasına,tavır hareket öğrenmesine,bir dünya görüşüne sahip olmasına neden olur.

Fakir aile çocukları,ekonomik nedenlerle çalışmak zorunda kalabilirler.Bunun anlamı,çocuğun sosyal hayata atılması ocuk suçluluğunun nedenidir.

Mali yönden çocuğunun ihtiyacını karşılamayan fakir aile,çocuğun suçlu olmasına etki eder.Kiş i fakir olduğu için de cahil kalabilir.Cehalet suçu işleyen nedenlerden birisidir.O halde su ile fakirlik arasında da bir bağlantı vardır.Varlıklı olmak da suç nedeni olabilir.Varlıklı kiş i çocuğu ile ilgilenecek vakit bulamayabilir.Elinde bol para

olan ve herşeyi tadan çocuk merak nedeniyle uyuşturucuyu tadabilir.Daha sonra bağımlı hale gelebilir (Soyanlar,1996:106-107).

Genellikle fakirliğin suça yönelme ve suç işlemedeki etkisinin dolaylı olduğu kabul edilmektedir.Fakir ailelerde görülmesi mümkün,normal yaşam şartlarındaki noksanlarla çevreden gelen etkenlerin birleşmesi çocukları suça yönlendirmektedir,ayrıca ailelerin ekonomik seviyesinden meydana gelen ani ve büyük gerilemelerin kötü etkilerini çocuklar üzerinde görmek mümkündür (Akıncı,Atakan,1968:45).

I.Siyasi Nedenler

Çocukları suça iten nedenler arasında savaşın getirdikleri üzerinde de durulmaktadır.Savaşın çocuk cürümlerini doğuran büyük afet olduğu özellikle Amerikada dikkati çekmiştir.gerçekten savaş toplum hayatında meydana getirdiği ve çeşitli müesseselerlede yapmış olduğu doğrudan doğruya ve yan etkiler dolayısıyla suç işlenmesinde kolaylaştırıcı,teşvik edici,itici bir takım nedenler yaratır.Bu nedenle daha çok küçükler üzerinde kuvvetli etki yapar.Savaş şartları içinde devam eden uzun,sinir ve beden yorgunluklarının meydana getirdiği ve geliştirdiği savaş nevrozları denilen durum içerisinde küçüklerin davranışlarının ne olabileceğini düşünmek bile insanı ürpertebilir.Pskolojik buhranlar,yıkıcı düşman faaliyetleri,işgal,hava baskınları,sığınak hayatı,yarına ümitsiz bakışlar çocuğun ruh dengesini bozar normal gelişimini önler,onu aykırı davranışlara zorlar.Savaş halinde haklı ve haksız kavramlara verilen anlamlarla gerileme olur ve küçükler bu anlamları benimsemeyen bir fikir ve ruh yapısına sahip olduklarından bu gerilemenin etkilerinden kurtulamazlar.

Devletin siyasi sistemlerinin, başka deyişle yönetim şekillerinin gösterdikleri nitelikler, politika anlayışları, Milli Eğitim politikaları, ilgi ve ya ilgisizlik veyahut uslandırma ve terbiye yerine şiddet ve aşırı disiplin sistemlerinin ve prensiplerinin seçilmesi gibi faktörlerin çocuk suçluluğu sorununa dolaylı ve kuvvetli etkiler yaptığı ileri sürülebilir (Akıncı, Atakan, 1968:44).

İ.Coğrafi Nedenler

Bu tür nedenler diğerlerine göre suçu daha az etkilemektedir. İklimler, basınç, nemlilik, yüzey şekilleri, demografik nedenler (nüfus artış coğrafi nedenler arasında sayılabilir. Suçlar, sıcak yaz aylarında daha çok işlenmektedir (Ankay, 1998:189).

Genel olarak iklim, özellikle havadaki sıcaklık değişimlerinin suçların niteliği ve suçlu sayısına etkiler yaptığı kabul edilmektedir. Bu nedenin, küçüklerin ve ruh yapılarının elverişliliği nazara alınarak onların üzerinde büyüklerden daha çok etki yapabileceği rahatlıkla düşünülebilir. Ayrıca çocukları suça iten nedenlerden biri olarak kabul edilen ergenlik çağıının sıcak iklimlerinde yaşayan çocuklar daha da erken başlaması erken suçluluğun sayı ve niteliğinde de önemli bir etki olarak görülecektir.

Çocukluk ve gençlik yıllarında bazı suç ve vak'aların Memleket hasretinin doğurduğu hissi gerginlik ve zihni şaşkınlık içinde işlendiği kabul

edilmektedir. Gerçekten ilk defa aile ocağından ayrılan ve yeni bir çevre ile karşılaşan çocukların yeni hayata kolayca uyamadıkları bilinmektedir, bu halin özellikle ana babaları tarafından aşırı derecede korunarak yetişen çocuklarda görülebileceği, yatılı okullarda karşılaşılan suç ve suçluluk sorunlarında bu hususun nazara alınmasının önem taşıdığı ileri sürülmektedir.

Köylerden şehirlere akın eden ailelerin çocukları üzerinde de söz konusu olmaktadır. Köylerden şehirlere akının ahlaki düşüklüklere sebep oldukları ileri sürülmektedir (Akıncı, Atakan, 1968:45).

ÇOCUK SUÇLULUĞU

Çocukluk suçluluğu sorunu yeni değildir. Bazı yazarların, çocuk suçluluğundan söz ederken sorunu iç ve dış nedenlere bağlamak istemelerine karşılık gerçekten biyolojik, ruhsal, toplumsal ve ekonomik etkenler üzerinde durmak daha doğru olur. Geleceğin suçlusu olan bu çocuklar, aile ve toplum terbiyesinden yeterince yararlanamazlar.

Zaman zaman karşı çıkmalar da olsa, kesin bir biçimde geri çevrilemeyen biyolojik ve dejeneratik etkenler yanında sosyal-ekonomik nedenler de çocuk suçluluğunda önemli bir rol oynamaktadır. Ekonomik zorunluğa bağlı olarak aile yaşamının içiçe oluş, bir odada gereğinden çok kişinin yatıp kalkması, anne-baba, ağabey-yenge, abla -enişte arasındaki cinsel ilişkilere çocuğun tanıklık etmesi; aile kişilerinin topluca işe gitmesi nedeniyle kimsenin çocukla yeterince ilgilenememesi, yine ekonomik

zorunlukla çocuğun okul yerine işe verilip kazancının elinden alınması vb.durumlar karşısında,çocuk doğru ile yanlış ayırımını kendi başına çözmek sorunu ile başbaşa kalmaktadır.İyi bir rehberin gözetiminden yoksun büyüyen çocuk,çoğu kez kötü arkadaşlar edinecek,toplum ve hukuk kurallarının disiplinini kabul edemeyecek ve suçlu olmadığı zamanlarda bile suçlu olmadığı zamanlarda bile suçlu potansiyelini oluşturacaktır. /

SUTHERLAND-CRESSEY'ce içlerinden suçlu çıkarak bu ilişkiler içindeki aileler şuböölümlere ayrılmıştır:

- a- Kişilerinin suçlu,alkolik,ahlaksız olduğu aileler,
- b- Bilgisiz,bedensel ve ruhsal hastalıklar içeren aileler,
- c- Karı-koca boşanmaları,ayrı yaşantılar gösteren ailele
- d- Üzerinde ekonomik baskıların bulunduğu aileler,
- e- Sürekli huzursuz olan aileler.

Pskanalitik görüştekiler,önceki çocuğun ruhsal gelişiminin düzenli olmayışından doğan kişilik yapısının bozukluğu üzerinde durmuşlar ama sonradan çoğunlukla çocuk

suçluluğunun nedenini çocuğun annesi babası,daha çok da annesi ile arasındaki ilişkiye bağlamışlardır.

Psikanalistler çocuk suçluluğunun nedenini hep bu anne baba ile ama özellikle anne ile çocuk arasındaki ilişkinin bozuk oluşunun çocuk üzerindeki etkisine bağlamaktadırlar.

Çocuk suçluları arasında en çok karşılaşılan türlerden biri de hırsızlıktır.Bunun dışında daha büyük kişilere suç sırasında hizmet etmek,yardımcı olmak biçiminde suça katılmalar da görülür (Akgün,1987:69-70).

AİLE VE SUÇ İLİŞKİSİ

İnsan toplumunun vazgeçilmez temelini,alt yapısını temsil eden aile topluluğu,çocuğu suça iten veya ona suç işleten nedenlerin gizli ve açık kaynağı olabilmektedir.Birçok Çocuk Mahkemesi hakimleri,çocukları suç işlemeye sevkeden nedenlerin başında ailenin geldiğini kabul etmekte,hatta bazıları çocuğu suç işlemeye yönelten tek nedenin aile ortamı olduğunu iddia etmektedir (Ankay,1991:23).

Anne babanın duygusal sorunları bulunan kişiler olması,evlilik ilişkilerinde başarılı olmamaları,ergenin aile içinde sürekli kavga ve çekişmeye tanık olması şeklinde kötü ev koşulları ergeni bir karmaşaya,iç çatışmaya ya da suçlu davranışa itebilir (Yavuzer,1998:131).

Aile,kişinin gözünü açtığı ilk sosyal çevredir.İyi bir aile çevresi kişiyi suçtan uzaklaştırır (Soyaslan,1996:83).

Sutherland ve Cressey,suçlu çocukların geldikleri ailelerin özelliklerini şöyle özetliyorlar:

- Ailenin diğer bireyleri suçlu,ahlaken kötü veya alkoliktir.
- Ebeveynlerden biri veya her ikisi ölüm,boşanma veya evi terk suretiyle ortadan kalkmıştır.
- Aile içinde iltimascılık,ileri derecede şiddet,ihmal,kıskançlık,diğer hısımların müdahalesi,evin gereğinden fazla kalabalık oluşu gibi durumlar vardır.
- Dini veya ırki farklar,standart ayrıntıları vardır ya da bir müessese veya yerleştirme yeri ev hizmetini göstermektedir.
- Aile üzerinde işsizlik,annenin dışarda çalışması şeklinde ekonomik baskılar vardır (Dönmezler,1994:242).

Suçluluğun doğmasında aile çevresini etkisinin ne kadar önemli olduğu bugün artıl üzerinde tartışılmayacak bir gerçektir.Eğer suçların büyük bir kısmının fizyolojik veya psikolojik anormalliklerden kaynaklandığını kabul edersek suçlu davranışın oluşmasında aile ortamının önemi apaçık görülebilecektir (Gümüştubuk,1991:23).

AİLENİN YAPISI

Ailenin çocuğun büyümesinde ve yetkinleşmesinde önemli bir etkisi vardır. Ancak bunu aile yapısı bakımından tam olduğu sürece geçerliliği artmaktadır.

Ayrılma, ölüm gibi etkenler ailenin yapı bakımından tam olmadığını göstermekte ve işlevini gereği gibi yapmamaktadır. Bu tür ailelerden gelen çocuk, birçok olanaktan yoksun bulunmakta, sapan davranış ve işlediği kusurlar nedeniyle yasa karşısında sorumlu duruma düşmektedir (Yavuzer, 1991:145).

Normal bir aile, üyelerinin temel ihtiyaçlarını karşılar ve faydalı fonksiyonlar kazandırarak onların sıhhatli gelişmelerine hiçbir kısıtlama olmaksızın yardım eder (Gümüşçubuk, 1991:31).

Parçalanmış aile deneyimi, çocuğun toplumsallaşma sürecini kesintiye uğrattığı gibi hatalı ve eksik toplumsallaşmaya da yol açar. Hatalı ve eksik toplumsallaşmanın görünen sonuçlarından biri de suç davranışdır.

West ve Farrington, ana ya da babadan birinin ölümü nedeniyle değil, tek ayrılık ya da boşanma gibi bir nedenle ortaya çıkan parçalanmışlığın suçluluk ilişkisi olduğunu göstermiştir. Bazı araştırmacılar, suçlu davranışın ortaya çıkmasında ana yoksunluğu üzerinde önemle dururken, bazıları baba yoksunluğu ile suçlu davranış arasında güçlü bir ilişki olduğunu savunmuşlardır (Ulutekin, 1991:38).

Huzurlu veya huzursuz ,birlik içinde veya dağılmış aileler,suçlulukta önemli bir faktördür.Huzursuz ailelerde yetişen genç ,stresli ,isyankar ve agresiftir.Anne ve babanın boşanmış olmaları ya da ayrı yaşamaları da suçluluğun nedenidir (Soyaslan,1996:84).

Normal bir ailede ebeveynler kişide bir güven ve hayatın devamı duygusunu yerleştirir.Ebeveynin varlığı,kışide güven duygusunun devam şartı halini alır.Kişi için en güçlü modelleri oluştururlar.Ebeveynin,ana veya babanın aileyi terk etmesi ,kişinin duygusal hayatı,karakterinin oluşması üzerinde asli etki yapabilir (Dönmezler,1994:248).

Shaw ve Mckay çalışmalarında ,suçlu ve suçlu olmayan grupta parçalanmış aile faktörünü incelemişler ve suçlu grubun % 42.5'inin, suçlu olmayan grubun ise %36.1'inin parçalanmış ailelerden geldiklerini göstermişlerdir.Ayrıca çalışmalar ,parçalanmış ailenin erkek çocuklardan çok kız çocuklar üzerinde etkin olduğunu göstermektedir (İçli,1994:238).

Uzun zamanlardan beri yarın ailelere ait çocukların suçluluğu dikkat çekmiş ve araştırmalara konu olmuştur.Glueck'ların 2000 suçlu üzerinde yaptıkları incelemede ,üçte ikisinin ölüm,ebeveynin ayrılmış ve boşanmış bulunmalarından dolayı yarın ailelere ait bulundukları açıklanmıştır.Amerika'da tutulan mahkeme arşivleri de suçluların yüksek oranda yarım ailelerden geldiklerini göstermiştir (Dönmezler,1994:31).

Sonuç olarak ,parçalanmış aile ortamı çocukları suçlu davranışa itecek ön koşulları oluşturmaktadır,,ancak her parçalanmış aileden de suçlu çocuk çıkmaz .

AİLE GENİŞLİĞİ

Alede çocuk sayısının azlığı ya da çokluğu ,aile gelirinin dağılımında yan etki yapabilir.Böylece çocuk zamansız olarak aile dışına itilebilir,bu da onun ruhsal ve iradi aykırı davranışlarına yol açabilmektedir.Çocuk sayısının çokluğu ,çocukla ana baba ilişkilerinin seviyesine de etki yapabilir.Bilgisizlik, alışkanlıklar gibi başka nedenlerin de eklenmesi ile çocuklar anne babaları tarafından ihmal edilebilir.

Kardeşlerin çokluğu, ana ve babaların ilgisizlikleri ,çocuğa karşı aşırı serbestlik,korumalar,kıyaslamalar gibi davranışlar özellikle çok çocuklu ailelerde ayrı bir önem taşır.tek evlat olma durumunda ise ,şımartılma ,her aykırı davranışın hoşgörü ile karşılanması ,çocuğun maddi imkanlarla desteklenmesi ,çocuğu suça iten nedenlern kaynağıdır(Ankay,1992:131).

İngiltere'de işçi sınıflarında daha çok geniş aileler görülmektedir.Çocuk suçluluğu oranı da bu ailelerde yüksektir.Geniş ailelerde çocuk sayısının fazla oluşu ,çocukların yeter derecede eğitimlerine engel olmaktadır (Tezcan,1996:156).

Birçok kriminolojik araştırma ,suçluların kalabalık ailelerden geldiği kanıtlanır.West,yaptığı araştırmasında ,dört ya da daha fazla kardeşten oluşan ailelerde,diğerlerine göre suçluluk oranının önemli bir düzeyde artış gösterdiği saptanmıştır (Yavuzer,1998:159).

Mannheim'e göre, ailenin genişliğinin ancak diğer bazı şartların da katılması ile suç sebebi olabilir. Ailenin genişliği, dolayısıyla çocuk kendisini fiziki ve manevi yönden terkedilmiş, ihmal edilmiş olarak hissedebilir ve böylece ailenin genişliği suçu tahrik edici etki yapabilir (Dönmezler, 1994:251).

Çok çocuklu veya amca ,dayı,hala ve bunların çocuklarıyla müstereken oturan ailelerde ,anne- babalar çocukların terbiyeleri ile uğraşamazlar, çocuğun iyiyi kötüden ayırmasına ,sosyal değerleri öğrenmesine yardımcı olamazlar. Böylece ailelerde çocukların suçlu olma ihtimalleri yüksektir (Soyaslan, 1996:85).

Birçok etkenle suçluluk arasında ilişki araştırıldığında en yakın ilişkinin aile büyüklüğü olduğu görülmüş ve bu birçok araştırma ile de desteklenmektedir (Gümüşçubuk, 1998:147).

AİLENİN BÜYÜKLÜĞÜ

Ailenin biçimi ve yapısı, toplumdan topluma değişmekte, aynı toplum içinde de giderek değişimlere uğrayabilmektedir. Ailenin sosyal yapısı incelendiğinde üç temel aile biçimi gözümüze çarpar.

1- Geniş Aile

Ataerkil geniş aile,aile başkanı ve karısıyla ,evli oğulları,gelinleri ya da evli oğlu ve diğer bekar çocukları veya tek bir evli oğlu,gelin ve torunların birlikte oturmalarıdır (Yavuzer,1998:150).

Geniş aile,çeşitli kuşakların birarada yaşadığı,aynı evde oturup,ortak bir gelire sahip oldukları oldukça kalabalık aile biçimidir (Gümüşçubuk,1998:150).

2-Çekirdek Aile

“ Karı koca ve evlenmemiş çocuklardan oluşan ev halkıdır” (Yavuzer,1998:150).

Çağdaş sanayi –kent toplumunun ailesi çekirdek ailedir.Çekirdek ailede ,eşlerin kendi ana ,babalarıyla yakın ilişki içinde bulunmalarına karşın ,bağımsız bir gelir ve girederi vardır.Eş seçimi eşlerin kendi kararlarına göre yapılır.Evlenme yaşı eşlerin kendi kendilerini geçindirebilecek ,ekonomik bağımsızlıklarının kazanabilecek yaşta olmalarıyla sınırlıdır (Gümüşçubuk,1991:17).

3-Parçalanmış Aile

Parçalanmış aile ,ölüm ,boşanma,ayrı yaşama gibi nedenlerle karı ya da kocanın birinin ya da her ikisinin bulunmadığı ailedir.Dul anne ve evlenmemiş çocukları ya da büyükanne ve evlenmemiş torunların birlikte oturmasıdır (Yavuzer,1998:150).

AİLE İÇİ İLİŞKİLER

Bu bölümde,aile içindede ebeveynlerin birbirleriyle ve çocuklarıyla olan ilişki biçimleri üzerinde durulacaktır.

Prof.Dr.Şermin'e göre,istenmeyen,sevilmeyen çocuk tipik davranışı saldırganlıktır.Bu,çocuklar,kendilerine özel muamele edilmesini isterler,başkalarından armağan isterler,başkalarından armağan beklerler.Olumsuzdurlar,kavgacı ve isyankardırlar.Ukala oldukları ve suç işlemeye eğilimli bulundukları görülür.Suçlu olmayanların anne ve babaları tarafından eşit düzeyde sevinmelerine karşılık,suçlu çocukların anneleri tarafından daha çok sevildikleri varsayımını ileri süren Andry,araştırması sonucunda suçlu deneklerin % 69'unun anneleri tarafından daha çok sevildikleri saptanmıştır.

Ebeveynlerin birbiri ile olan ilişki tarzlarının,normal şekilde,saptığı kavgalar ve gürültülerin devam ettiği aileler,suçlulukta etkili olacaktır.Ebeveyn arasındaki ahenksiz

ilişkilerin çocuğun zihinsel ve bedensel oluşmasında büyük tehlikeler yarattığı muhakkaktır(Dönmezler,1994:248).

Suçlulukla ilgili olarak bazı sosyal-psikolojik nedenler incelendiğinde,ebeveynlerin çocuğu reddetmesi veya çocuğun anne sıcaklığından mahrum kalması ile suçluluk arasında ilişki bulunmuştur(Gümüşçubuk,1991:35).

“ Anne,baba,çocuk ilişkileri çocuğun yeterli ya da yetersiz toplumsallaşmasında,dolayısıyla suçlu davranışın ortak çıkmasında önemli rol oynar” (Ulutekin,1991:39).

Anne baba davranışlarıyla,çocukların davranışları arasındaki ilişki konu alan araştırmalara göre baskıcı olmayan,esnek ve hoşgörülü ana babalar,çocuklarda olumlu duygusal,toplumsal ve bilişsel gelişmeye yol açmaktadır(Aydoğmuş ve diğerleri,2001:126).

Aşırı korunma ve hoşgörünün egemen olduğu eğitim ve disiplin anlayışı kadar,aşırı sert ve otoriter bir uygulama da yanlış ve zararlıdır.Tutarsız,katı,hoşgöründen uzak ve baskılı disiplin uygulaması,olumsuz ve itaatsiz çocukların yetişmesine neden olurken,aşırı hoşgörülü ya da umursamaz yetiştirme tarzı da,başkalarının zararın,isteklerine doyum arayan bencilce davranışların ortaya çıkmasına yol açacaktır.Çocukların bu olumsuz davranışları,anne,baba,çocuk ilişkisini bozabilecek,hatta anti-sosyal davranışlar ve suçluluğa dönüşebilecektir.Yapılan araştırmalarda,suçlu gençlerin evden kaçmalarına ,yani bir anlamda anti-sosyal

davranışa ilk adımlarını atmalarına neden olan en büyük etkenin baba baskısı olduğu görülür(Yavuzer,1998:00138).

Ana baba arasındaki çatışma,kavgalar,sızlanmalar ve anlaşmazlıklarla dolu bir ev ortamı,çocuklar üzerinde,gerek aşırı serbesti,gerekse aşırı kısıtlayıcı ana baba tutumundan çok daha yıkıcı bir etki yapar,çocuklarda saldırganlık ya da suçluluk davranışlarına neden olabilir (Aydoğmuş ve Diğerleri,2001:00128).

Çocuğun anne babası tarafında reddedilmesi,anne- baba sevgisinin olmaması demektir ve şu nedenlerle çocukların suça yönelmesine neden olabilmektedir:

- 1- Reddedilen çocuklar,birbirine güvenipilgi göstermeyen bir aileden geldikleri başkalarıyla ilişki kurmayı ve işbirliğine başvuramamaktadırlar.
- 2- Reddedilen çocukların,ana-babaya bağlılıkları yoktur.Çocukların suça yönelmesi yönünde ana baba reddi,diğer bazı nedenlerden daha etkilidir(Demirbaş,2001:1075).

Suçlulukta,çocuğa karşı anne baba tutumları çok önemlidir.Otoriter-baskıcı bir aile çocuğu isyana itebilir.Aileden görülen baskının ters tepkisini çocuk etrafına karşı gösterebilir.Otoriter ailenin baskısı çocuğun evi terkine neden olacaktır.Çünkü çocuk baskıdan bıkacaktır,güvenli bir yer arayacaktır; sokakta kendisi gibilerle rastgele bir yaşam sürdürecektir, suç faili olabileceği gibi , suç maduru da olabilecektir.Otoritet yokluğu da çocuğun suçlu olmasında bir başka nedendir.Alabildiğine özgü yetişen çocuk yasak nedir,yapılmaması gereken nedir bilmeyecektir (Soyaslan,1996:86).

AİLENİN ÖĞRENİM DURUMU

Ailenin eğitim durumu,suçluluğu etkileyen en önemli faktörlerden birisidir.Çocuğun doğumundan sonra ilk eğitimini aldığı yer ailesidir.Bu bakımdan ailenin eğitim seviyesi çok önemlidir.

“ Suçlu çocuk yoktur,suçu itilmiş çocuk vardır,” derken,yakın çevre koşulları içinde aileye verilen önem ne denli vurgulansa azdır.Artık her çağda anne baba ,sorunlu çocuğunun karşısında özeleştiri yapmaktan ,kendini yargılamaktan uzak kalmamaktadır.

Eğitilmiş olmak ,anne babaya hiç değilse kendi davranışlarını eleştirme ve denetleme olanağını vermektedir.Artık,” Senin için saçımı süpürge yaptım ,” diyen annelere: “ Senin için çalıştım,didindim ,seni aç,çıplak komadım,” diyen babalara daha az rastlanır (Yavuzer,2001:149).

AİLENİN SOSYO – EKONOMİK DURUMU

Gümüşçubuk'un (1991:37) da belirttiği gibi ,ailenin ekonomik yetersizlikler içinde olması,beslenme,konut şartlarının ve eğitimin düşük olması demektir.Kişi,bu şartlar

içerisinde yaşıyorsa ,sıkıntı,engellemeler,aşağılık duygusu içinde olacak güçlü ve güvenli kişilik özellikleri kazanamayacaktır.Bu durum da suçluluğu etkileyen önemli bir etken olacaktır.

Yavuzer'e (1998:153) göre çeşitli yollarla ortaya çıkan ekonomik zorluklar ,suçluluğun artmasında ve onu teşvik etmekte rol oynayabilir.Bunlardan en önemlisi ,yarı açlık durumudur.Açlık bir uyarıdır ve onu izleyen suç da hırsızlıktır.

Ailenin sosyo-ekonomik koşullarını yetersiz ,çok iyi ya da normal olması kişinin suç işlemesi açısından önemli etken olmaktadır.Kişinin arzularının doyum bulamaması kişilik yapısında derin izler bırakabilir ve bireyin kendini güven içinde hissetmemesi gibi kötü sonuçlar verir.

Ailenin ekonomik düzeyi ile suçun ilişkisi muhakkaktır.Yeterli gelir sahip olmayan aile,alt yapısı olmayan ,sefil bir çevre,suçluluğu yaratan faktörlerden biridir.Mal aleyhine işlenen suçların sebeplerinden birisi ekonomik yokluktur.Araştırmalar,hırsızların ailelerinin ekonomik durumun zayıf olduğunu göstermektedir.

Tittle,suç nedenlerini açıklamaya yönelik çok sayıda teorinin ,sosyo-ekonomik statü ile suç eğilimi arasında olumsuz bir ilişki ortaya koyduğuna dikkat çekmektedir.Söz konusu teorilerde olumsuz koşulların geçerli olduğu bir sosyalleşme süreci sonunda ortaya çıkan suç eğiliminin daha çok alt sınıfta ileri sürülmektedir (Tittle,1983).

Wolfgang ve Ferracuti'nin şiddet alt kültürü üzerine geliştirdikleri sosyo-pskolojik teoride de tüm insan davranışları gibi ,adam öldürmenin de kültürel yapının yakından ilişkisi olduğu vurgulanmaktadır.Yasal normlardan en uç biçimde sapmanın gözlemlendiği bu davranış ,değerler sistemini ,normlar ve bireyin içinde yaşadığı topluluğu yakından incelemeyi gerektirmektedir (Wolfgang ve Ferracuti,1967:271-283).

Varlıklı bir aileden gelmek de suç sebebi olabilir.Her istediğini elde etmiş olan genç,cebindeki para ile her şeyi tatmak,denemek ister,böylece suça itilir.Türkiye'de gençlerin uyuşturucu kullanma nedenlerinden birisi ailenin ekonomik durumudur (Soyaslan,1996:83).

Geliri düşük sosyal sınıflara mensup ailelerin çocukları ,diğer sınıfların çocuklarına göre daha az denetime tabidirler.Bu sınıflara mensup aile çocukları daha geniş bir hürriyete,arkadaşlarını seçmek ,eğlence ve eve dönüş yönünden mübalağalı bir serbestliğe sahiptirler; cinsellik tecrübesini de çok daha çabuk elde ederler.Fakir aile çocukları daha çabuk kısmi ve ekonomik bir özgürlüğe kavuşurlar.

Yoksul aile çocuklarının suçluluğu,yetişme şartlarına dayanır.Bu yetişme süreci içinde çocuk maddi araç yokluğu dolayısıyla zevkten yoksunluk ve aile içinde ihtilaf ve disiplin yokluğu olayı ile karşı karşıya bulunduğu için erkek çocuklar yoklukla hırsızlık ve kızlar başı boşluk ,serserilik suçlarını işlerler (Dönmezler,1994:255).

Konuyu işsizlik açısından inceleyen Mc.Carthy,yaptığı araştırmada ,toplumda yoksul ve işsiz bireylerin çocukları bireylere karşı sert saldırganca bir sosyal konut,rol

uygulandığını ve bu değişkenin tutuklanma oranlarına önemli ölçüde etkide bulunduğunu belirtmektedir. Decker ve Kohlfeld (1990) de düşük sosyo ,ekonomik statünün özellikle hırsızlık ve gasp suçu açısından belirleyici olduğunu belirtmektedirler (Mc. Carthy, 1991).

Suçların büyük bir bölümünün sosyo –ekonomik düzeyi düşük ailelere sahip oldukları görülmüşse ve istatistikler suçlulukla düşük ekonomik düzey arasında yüksek ilişki olduğunu gösteriyorsa da her yoksul aileden suçlu birey çıkacağı da söylenemez (Gümüştürk, 1991:39).

Görelî rahatsızlık ve suçlulukla ilgilenen Richard Black, Wesley Skogan, John Farley, Robert Sampson ve Richard Rosenfeld suçluluğun ,beklentileri (Örneğin iyi öğrenim görmek ,iyi bir meslek sahibi olarak yüksek gelir elde etmek gibi)yüksek olan alt sosyal-ekonomik bölgelerde sık görüldüğü sonucuna ulaşmışlardır .Harvey Kralin ve arkadaşları ,ekonomik eşitsizliğin özellikle çocukların suç işleme oranlarının yüksek olduğunu gösteriyor(Siegel, 1989:177-78).

Burt, İngiltere’de suçlu çocuklarla ilgili yaptığı araştırmada , % 42 oranındaki suçlu grubun ,sosyal –ekonomik açıdan rahat çevrelerden geldiğini ,yarıdan fazla bir bölümün ise yoksul ya da yoksul aileden geldiğini belirtmiştir. West ve Glueck’ların yaptıkları araştırma sonuçlarına göre de suçluların büyük bir bölümünün ekonomik koşullarının çok düşük olduğu saptanmıştır (Yavuzer, 1998:154).

ENDÜSTRİLEŞME VE AİLE KURUMU

Toplumun en eski kurumu olan ailenin endüstrileşme sonucunda değişen yapısı en fazla ailenin eskiden yerine getirdiği fonksiyonlarının azalmasında, küçük ailenin ortaya çıkışında, boşanma oranlarının artmasında, kadın ve gençlerin rollerinin değişmesinde gözlenebilir (Gümüşçubuk, 1991:26).

Sanayi ötesi topluma doğru yol alan sanayi toplumu, kendi tipik aile modelini çekirdek aileyi de sarsıyor. Son yıllarda genellikle çekirdek ailede olmak üzere boşanmalar ve ayrılmalar o denli çoğalmıştır ki bugün Birleşik Amerika'da yedi çocuktan biri ana ve babadan yalnızca biri tarafından yetiştirilmektedir (Yavuzer, 1998:43).

Toplumsal değişme aile yapısını etkilemekte gecikmedi. Ataerkil geniş aileler çözülmeye başladı. Ana baba ve çocuklardan oluşan çekirdek aile sayısı arttı. Çekirdek ailede çocuk sayısı azaldı. Toplum bilimcilere göre, çekirdek aile, geleneksel geniş aileye göre yalnız, desteksiz ve zayıf bir aile kurumudur. Bu nedenle bu tür ailenin yürütülmesi eşlere daha çok sorumluluk yükler. Geniş aileden çekirdek aileye geçişin eşler ve çocuklar yönünden kimi durumda olumlu kimi koşullarda da olumsuz yönlerinin ağır bastığı tartışılabilir (Yörükoğlu, 2000:49).

Worsley'e (1987:132) göre, endüstrileşme aileleri fiziksel ve psikolojik olarak da dağıtmış ve parçalamıştır. Günümüz toplumlarında anne ve babalar çalışmak durumunda kaldıklarından aile üyeleri gün boyu evden uzak kalmakta ancak akşam bir araya gelebilmektedir. Çocuklar da gün boyu okulda olduğundan o da anne ve babasından uzak

kalmakta bu nedenle de aile üyeleri arasında psikolojik ve fiziksel yakınlaşma azalmaktadır (Aktaran:Gümüşçubuk,1991:28).

Toplumsal değişme ile aile içinde eşitlik arttı.Çocuklar daha çok özgürleşti.Geleneksel bir kurum olan evlilik iki kişi birbirini isteyince imzalanan bir sözleşme olup çıktı.Erkeğin egemenliği üstüne kurulan geleneksel aile daha eşit bir karı-koca ilişkisine doğru gelişti.

Eş seçiminde özgürlük arttı,ana babanın izni ve rızası yine geçerli olmakla birlikte ,eski ağırlığını yitirdi.Babalarla birlikte anneler de artan hızla çalışma hayatına girdiler.Kadının kocasına tam boyun eğmesi,her şeye katlanması kuralı sarsıldı.eskiden yalnız kadından beklenen saygı,yerini karşılıklı sevgi ve saygı kuralına bıraktı(Yörükoğlu,2000:47).

Gelişmiş toplumlarda boşanmaların kaygı verici bir hızla artışı,aile kurumunun sarsıldığıının en somut göstergesidir.

Boşanma oranlarının artması özellikle çocuklar üzerinde son derece olumsuz etkilerde bulunmaktadır.Anne veya babanın olmayışı çocukta özdeşim kurma sorunlarını ortaya çıkarmakta,annesiz yetişen erkek çocuklar daha tutucu,otoriter ve saldırgan olmakta,sadece anne ile büyüyenler ise anneyi takip etiğinden ,bir takım feminim özellikler gösterebilmektedir (Gümüşçubuk,1991:28).

İki yüzyıl önce başlayan sanayi devrimi gittikçe artan bir hızla dünyayı etkileyip görünümünü değiştirdi. Bilimsel buluşların uygulamaya geçirilmesinden doğan teknolojik, toplumların yaşam biçiminin altüst etti. Hızlanan sanayileşme kentlere akını başlattı. Toplumların geliri arttı. Öğrenim saygınlaştı, eğitim düzeyi yükseldi. Aileler artan refahtan daha çok pay almaya başladı. Sanayileşme, kentlere güç ve ülkeler hızlanma gidiş, toplumsal kurumları değişime uğrattı.

Gelenek ve görenekler hızla eskidi. Toplumlarda cinsel tabular yıkıldı, kadın erkek ilişkiler uygarlaştı. Bunun sonucu kadının aileden ve toplumdaki konumu yükseldi. İnsanların amaçları, inançları, değer yargıları, sanat anlayışları değişti (Yörüköğlu, 2000:41-43).

ANA BABA TUTUMLARI

Her yaşta, insanın ruhsal gereksinimleri arasında, sevmek ve sevilme, kendisi ve başkaları için değerli olmak gibi iki önemli temel gereksinim vardır. Ailenin çocuğa karşı tutumunu ise sevgi ve disiplin gibi iki temel öğesi vardır. Kuramsal olarak en önemli tutum, temel gereksinimlerin en uygun biçimde karşılayan, kişide kendi kendisini doyurabilme yetkisini geliştiren, iki temel öğeyi en sağlıklı biçimde ve oranda içinde bulunduran tutumdur. (Öztürk, 2001:552)

Yavuzer (2001:133-134-135-136) anne baba tutumunu sekiz grupta incelemiştir.

a-Hoşgörü Sahibi Olmak:

Anne babanın çocuklarına karşı hoşgörü sahibi olmaları, çocukların bazı kısıtlamalar dışında arzularını diledikleri biçimde gerçekleştirmelerine izin vermeleri anlamına gelir. Böyle durumlarda çocuk, evine yönelik bir birey olur. Eğer anne babanın hoşgörüsü normal bir düzeyde gerçekleşirse, çocuğun kendine güven, yararlı toplumsal bir birey olmasına yardım eder.

b-Aşırı Hoşgörü ve Düşkünlük:

Aşırı hoşgörü ve düşkünlük, çocuğu bencil yapar. O, daima diğerlerinin dikkatini çekmek ve kendisine hizmet edilmesini ister. Böyle çocuklar, ev içinde ve dışında çok zayıf bir sosyal uyum gösterirler.

Beş yaşındaki (A), geç yaşda çocuk sahibi olan anne ve babasının tek kızıdır. Anne ve baba, çocuklarının her arzusunu anında gerçekleştiren, ona karşı aşırı düşkün ve hoşgörülü kimselerdir. Bu ortam içinde çocuk, giderek bencilleşmiş ve arkadaşlarıyla uyum sağlayamayan bir birey haline dönüşmüştür. Bu arada (A), anne ve babayı yönlendirme yolunda çeşitli metotlar dener, geçirdiği bir hastalığı koz olarak kullanma, bunlardan biridir. (A), zaman zaman : “Eğer istediğimi yapmazsanız, havale geçirir, bayılırım!” şeklinde anne ve babasını korkutarak, isteklerini gerçekleştirmektedir.

c-Aşırı Koruma

Anne ve babasının aşırı koruması, çocuğu gerektirdiğinden fazla kontrol ederek, özen (ihtimam) göstermesi anlamına gelir. Bunun sonucu olarak, diğer kimselere aşırı bağımlı, kendisine güveni olmayan, duygusal kırıklıklara sahip bir kişi olabilir. Bu bağımlılık, çocuğun yaşamı boyunca sürebilir ve yetişkin olduğunda aynı özen ve korunmayı eşinden bekleyebilir.

d-Kabul Etme:

Anne ve babanın, çocuğa ailenin en az kendileri kadar önemli bir bireyi olduğunu hissettirmeleri ve çocuğu sevgi ve sevecenlikle ele almalarıdır. Bu tavrı benimsemeyen anne ve baba, çocuğun ilgilerini gözönünde tutarak, onun yeteneklerini geliştirecek ortam hazırlar. Kabul edilen çocuk, genellikle toplumsallaşmış, işbirliğine hazır, arkadaş canlısı, duygusal açıdan dengeli ve özsaygıya sahip bir birey olur.

e-Reddetme:

Reddetme, bir anlamda, çocuğun sağlık hizmetlerini aksatarak, ona düşmanca duygular beslemek şeklinde tanımlanabilir. Bu ortamdaki “istenmeyen çocuk”, yardım

duygusundan uzak,sinirli,duygusal kırıklıkları olan,diğerlerine özellikle kendinden küçük ve zayıflara karşı,düşmanca duygulara sahip bir birey olabilir.

Yani çocuğu dünyaya gelen bir anne,ilk çocuğunu varlığından zaman zaman şikayet eder ve babanın sevgisini kıskandığından, “Bu çocuk ölse hiç üzülmeyeceğim,ya o ya da ben!” şeklindeki sözcükleriyle reddetme duygusunu dile getirir.

f-Baskı Altında Bulundurma:

Anne ve babadan birisi,ya da her ikisinin baskısı altında olan çocuk nazik,dürüst ve dikkatli olmasına karşılık,çekingen,baskılarının etkisinde kolay kalabilen,aşırı duyarlı bir yapıya sahip olabilir.

Suçlayan,cezalandıran ve sürekli karışan anne babaların çocuklarının,kolayca ağlayan çocuklar olduğu görülür.Baskı altında büyüyen çocuklarda,genellikle,isyankar tavır alışlarla birlikte,aşaglık duygusu gelişebilir.

g-Çocuklara Boyun Eğme:

Çocuklarına boyun eğen anne ve babalar,evde onların egemenliğini kabullenen kişilerdir.Bu tür ailelerde,çocuklar anne ve babalarına hükmeden ve onlara çok az saygı gösterirler.Bu,çocuklar yalnız anne ve babalarıyla yetinmeyip,zamanla ev dışındaki kimselere de egemen olmanın yollarını arayan birer birey haline dönüşürler.

h-Çocuk Ayırma:

Bütün çocuklarını eşit düzeyde sevdiklerini söylemelerine karşın, kimi anne ve babanın, bazı çocuklarını daha çok sevdikleri gözlenmektedir. Böyle durumlarda anne ve babalar, sevdikleri çocukları diğerlerinden ayırarak onları kayırırlar. Aşırı sevgi gören bu çocuklar, daha çok anne ve babalarıyla oyun oynamayı yeğlerken, akranlarıyla olan ilişkilerinde, saldırgan ve baskılı bir görünüm içindedirler.

(C.), sekiz sağlıklı bir erkek çocuğudur. Dört yaşında, (A.) isminde bir kız kardeşi vardır. Fiziki görünüşü kadar, konuşması da güzel olan bu kardeş, son iki yıl içinde ailenin ilgi ve dikkat merkezi haline düşünmüş ve giderek (C.) nin kekeme olmuştur.

Özetlersek, ana ve babaların dikkat etmeleri gereken başlıca noktalar şunlardır:

*Anne babalar, özellikle çocuklarını tanımalı; onları, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirmelidir. Bu konuda, kendi tutum ve arzularına göre değerlendirme yapmamalıdır.

*Anne ve babalar, çocuklardaki güven duygusunu pekiştirmek üzere, onları yapıcı ve faal kılacak bir ortam hazırlamalıdır. Ancak, bu ortamı hazırlarken, verecekleri görevin, çocuğun yetenek ve kapasitesini aşmamasına özen göstermelidirler.

*Anne ve babalar çocuk için en önemli besinin “sevgi” ve “sevecenlik” olduğunu bilerek, çocuklarına yeterince ilgi ve sevgi göstermelidirler. Bu konuda aşırıya kaçmamaya özellikle dikkat etmelidirler.

*Anna ve babalar,çocukların kendi kendilerini yönetmeleri yolunda başlattıkları girişimleri, “yaş küçüklüğü” vb.nedenlerle engellememelidirler.

*Anne ve babalar,çocuğun gelişiminin doğal evrelerini ve zorlu dönemleri bilmeli,davranışlarını ona göre düzenlemelidirler.

*Anne ve babalar,her çocuğun kendine özgü niteliklerle donatılmış,ayrı bir birey olduğunu düşünerek,diğer çocuklarla ve kardeşleriyle kıyaslama yoluna gitmemelidirler.

*Oyunun,çocuğun eğitimi ve gelişimi için olduğu düşünülerek,bu faaliyete zaman ayırmaya çalışılmalı (Yavuzer,2001:134-135-136).

AİLEDE KÖTÜ ÖRNEKLER

Dönmez (1994:252),ailede mensup kişilerden bazılarının suçlu olmaları,alkole tutkun bulunuşları ve kötü ahlaki durumları suçluluğun sebeplerinden kabul edildiğini belirtmiştir.

Prof.Dr.Şemin,anne ve babaların iyi ve kötü özelliklerinin,çocuğun karakterini oluşturacak hammaddeler olduğunu belirtmiştir.Suçlu ya da alkolik anne babanın,çocuğun seçeceği örnekler olmaları açısından son derece zararlı olduğunu ileri sürmüştür(Yavuzer,1998:147).

Anne ve babanın suç işlemeyi meslek edinmeleri,anne-babanın çocuklarını bu işe teşvik etmeleri durumunda,çocuklar da onları taklit ederek suça

yönelebilirler.Örneğin,çocuğun yankesiciliği öğreterek yetiştiren suçlulara sıkça rastlanır(İçli,1994:240).

Furguson,Glasgow'da yaptığı araştırmada,babaları suçlu olan çocukların diğer çocuklara oranla iki kat daha fazla suç işlediklerini ortaya koymuştur.(Yavuzer,1998:147)

Taft,ailenin çocuğa suçu telkin veya öğretmek hususundaki mekanizmanın üç şekilde özetliyoruz:

*Ebeveyn çocuklarına açık olarak suçu öğretir,

*Doğrudan doğruya bir öğretim bulunmamakla beraber ,çocuk etrafında gördüğü suçlu tavır ve hareketi taklit eder,

*Çocuğa antisosyal fiil ve hareketler yaptırılır(Dönmezler,1994:252)

Çocuğu suça iten önemli bir faktör,aile üyelerinden birinin özellikle babanın suç işlemesidir.Ailede anne ya da babanın suç işlemesi,anne-baba-çocuk ilişkilerini iki açıdan etkiler.Baba erkek çocuk için bir model oluşturduğu için,babanın suçlu bir birey olması,çocuğun da suça itilmesinde etkili olur.Anne ya da baba tutuklanarak cezaevine gittiği için aile fiilen parçalanır(Ulutekin,1991:43).

YAŞ VE SUÇ

Suç ile ilişkisi incelenen en önemli değişkenlerden biri yaştır.Suç ile ilgili sosyolojik araştırmaların hemen hepsinde yaş bir değişken olarak çalışmaya dahil edilmiştir.

Gençlerde tutuklanma veya yasal otoritelerle temas ne kadar erken yaşlarda olursa ,gençlerin ciddi suç aktivitelerine katılma olasılıkları da o kadar artar.A.B.D’de 1969-68 döneminde 18 yaşın altındaki nüfusta hüküm giyme oranlarındaki artış ,gençlerin karmaşıl toplum yapısına uyumundaki problemleri yansıtmaktadır.1968’de hüküm giyenlerin yarısından fazlası 25 yaş ve altındadır (Knudten,1970:69).

Yaş açısından suç ögesi içeren davranışta,toplumlar ve sosyal grupla arasında benzerlikler bulunur.Hemen tüm toplumlardaki suç oranı ,gençlik yıllarının bitimine doğru noktasına ulaşmakta,bu noktadan sonra düşünmeye başlamaktadır.Shavit ve Ratter yaş ,suç ilişkisini inceleyen çalışmalarına bazı temel hipotezlerden hareketle başlamışlardır.Bunlar;

- 1- Suç aktivitesinin yaş dağılımı sosyal gruplara göre değişmez.
- 2- Yaşın etkisi,suçlunun yaşam tarzı ve geçmişi ile açıklanamaz.

Araştırma sonuçları, çocuk suçluluğunda yaş dağılımının sosyal gruplara göre değişmediğini ve bu dağılımın öğrenim, istihdam ve evlilik durumuna göre de açıklanamıyacağını kanıtlamıştır (Shavit and Ratter, 1988:81-93).

1970-75 ve 1980 yıllarında ürkiye’de suçluların yaş dağılımı incelendiğinde kadın hükümlü sayılarının erkeklerden daha ileri yaşlarda, genellikle 30-40 yaş civarında maksimum düzeye ulaştığı görülmüştür (İçli ve Öğün, 1988:17-32).

CİNSİYET VE SUÇ

Suçla ilişkin birçok sosyolojik çalışmalarda suç ile ilişkisi ayrıntılı biçimde incelenen değişkenlerde biri de cinsiyettir. Birçok araştırmada suçun sıklığı, türü, işleniş nedenleri cinsiyete göre sınıflandırılmıştır.

Kültürler arası karşılaştırmalı çalışmalara kadınların her alanda eşit haklar elde etmelerinin onların suç oranları ile erkeklerin suç oranları arasındaki farklılığı ortadan kaldırdığını ortaya koymaktadır. Örneğin 1960-69 yılları arasında 18 yaşın altındaki erkeklerde soygun oranları % 17 artarken aynı yaş grubundaki kadınlarda suç oranı % 319 artmıştır. Aynı şekilde mala karşı tüm suçlarda erkek çocuklarda artış %73 iken, kızlarda % 211 ‘dir (Nettler, 1974:103).

Çocuk suçluluğu konusunda açıklayıcı çalışmalar yapan Gibbons, erkek çocukların kız çocuklardan, oranla yıldan yıla değişmekle birlikte, bir kaç kat daha fazla suç işlediklerini ifade etmiştir. Gibbons’a göre alt sosyo, ekonomik statüden gelen kızların suç işleme olasılıkları aile ve çevre bağlarının yeterince güçlü olmamasından da

kaynaklanır.Ayrıca aile içinde ebeveyn – çocuk gerginliği ,kız ve erkek çocukların sosyalizasyonunda uygulanan çifte standart da kız çocuklarının suç işlemesine etki etmektedir (Gibbons,1970:172-182).

Kültürün farklı yer ve zamanlarda ortaya çıkan sonuç oranlarının cinsiyete göre dağılımı üzerindeki etkisi çok güçlüdür.Fakat bu her zaman ve yerde erkeklerin kadınlardan daha çok öldürüldüğü sonucuna götürmemelidir.Erkeklerin genel olarak kadınlardan daha sık suç işledikleri saptanmıştır.Bu çocuklarda da böyledir.Ancak suç aktifitelerinde cinsiyet oranı sabit değildir(Nettler,1974:103).

Erkekler fahişelik ve evden kaçma dışında tüm suçların %75'ini işlemektedir.Çocuk ve yetişkin erkek suçluluk oranlarındaki yükseklik ,büyük ölçüde erkeklerin saldırganlık dürtüsünden toplumun kadınları koruma eğiliminde olmasından ,erkek rollerinde ve becerilerindeki değişmelerde ,azalan ebeveyn denetiminden kaynaklanmaktadır(Reid,1981:60-62).

HASTALIK ÖYKÜSÜ (JOLANDA NİÇİN ÇALAR)

Jolanda Meiser,küçük bir çiftçi ailesinin ,hemen on sekizini doldurmuş ortanca çocuğudur.Evde anne babasından ve iki kardeşinden başka iki ninesi yaşamaktadır.Sürekli çiftlikte kalan bir yaşama falan yoktur,iş için yardımcı gerekti mi ,köyden gündelikçi tutulur.En büyük oğul işleri çekip çevirecek yaşa gelince ,evde sürekli kalan bir yaşamaya yol verilmiştir.

Bütün aile bir tarikatın üyesidir ve bu tarikat ailedeki yaşlı,genç herkesi birleştirir,bağlar birbirine .Hatta üyeler arasında iki nine de bulunur,gelgelelim ,tarikat

köyde çoğunluğu oluşturan öbür ailelerden soyutlar Meiser'leri .Bay Meiser hakkında iyi konuşmazlar köyde.Dindarlık kisvesi altında kendini beğenmiş ,her şeyi başkalarından iyi bildiğini sanan biri olduğu ileri sürülür;hayvan pazarında ayağa getirip ,kazıklayacağı birini bulması ,sözde dindarlığının onu bundan alıkoymayacağı söylenir.Öte yandan ,Bay Meiser'le eşinin ve evdeki iki ninenin bu “ günaha batmış” dünyanın bir gün gelip batacaacağı sözünü ağızlarından düşürmedikleri ,kendileri dışında nereye baksalar her yandan kusur buldukları ,sürekli kötü zamanlara kaldıklarından ,alinyazısından ” borç içinde ” yaşamaktan yakındıkları anlatılır.

Biri kendisinden üç yaş büyük ,öteki iki yaş küçük erkek kardeş arasında yer alan Jolanda,yaşına göre ufak bir kızdır ve şirin demeye bin tanık ister.Bacakları ince ,gövdesi kalındır,boyun ise öyle kısadır ki ,sanki başarı omuzları arasından hemen bitivermektedir.Ama her şeyden önce yüzünün bir araya sıkıştırılmış ve sevişmiş bir görünümü vardır;havaya kalkık burnu kocaman alt çenesine göre pek ufaktır;kepçe kulakları ise pek büyüktür.Jolanda'nın saçlarını Schnittlauch modasına göre kestirmesi ,at kuyruğu biçimde düzenlenmesi ve dudaklarının boyanması para etmez;güzelleşmek için başvuru bu önlemler kızın dış görünümüne çekicilik kazandıracakken ,dışardan bakanlar üzerinde acayip bir izlenim bırakır.

Jolanda'nın vücut yapısını tanımlamak pek güçtür.Gri yeşil gözleri ve saman sarısı saçlarıyla ,daha çok ,düzgün bir endamdan yoksun astenik bir tip olduğu söylenebilir.Bütünüyle bir oğlana benzemez,ama kadınsal bir görünümü de yoktur.

Bay Meiser,Zellgacker çiftliğini satın aldığı köyde yazı işlerine bakan noter Jolanda'ya ayak işleride kullanmak üzere yanında iş vermiş.Jolanda okul dağıldıktan

sonra noterin evine uğrar ,postaneye ,bakkala ,kasaba fırına vb.yerlere gidip yapılması gereken işleri görür,alınacak öteberileri alır.

Evin hanımı felçlidir,bütün gününü döner sandalyesinde geçirir;bu yüzden ,ev işlerine bakmak ve yemek pişirmek üzere noterin evinde Jolanda'dan ayrı bir hizmetçi çalışır.Hizmetçi Marie zaman zaman biriktirdiği paranın eksildiğini sezer, sezmeye ama parayı birinin ,hele Jolanda'nın çalabileceğini hiç aklından geçirmez.Çünkü Jolanda'nın çalabileceğini hiç aklından geçirmez.Çünkü jolanda kendisiyle ahablık kurmuştur,okulda ve köydeki dedikoduları gelip ona anlatır;Marie'ye bir dostça davranır ki ,o da olur! Marie de parayı doğru saymadığını ,hesaplamada bir yanlışlık yaptığını ya da eksik çıkan parayı bir yere koyup ,şimdi koyduğu yeri bulamadığını düşünür;para da en çok bir frangı geçmediği için işin üzerinde pek durmaz.Gelgelelim,günün birinde Jolanda'nın bir başka yerden bin frank tutarında para çaldığı gün ışığına çıkar.

Noterin tek ailelik geniş evinin üst katını evlenmemiş yaşlıca bir kadın kiralamıştır.Yakındaki bir kentte devlet dairesinde çalışan kadın kiralamıştır.Yakındaki bir kentte devlet dairesinde çalışır kadın ,iyi bir işi vardır,her gün kendi arabasıyla daireye gidip gelir.Taşra yaşamını sevdiğinden kendi arabasıyla daireye gidip gelir.Taşra yaşamını sevdiğinden kenti bırakıp köye taşınmış ,noterin evinde iki oda tutumuştur.Ayrıca kendine küçük bir mutfak yaptırmış,sabahleyin evde kahvaltı eder,öğle ve akşam yemeklerini dışarda,kentte yer.Bayan Sema (böyle diyelim adına),aylık kazancından yüz ,iki yüz elli frangı ayırıp tahta bir kutunun içine saklar;bu parayla yıl sonunda ödenmesi gereken vergileri ödemeyi düşünmektedir.Bir gün Bayan Serner yine maaşından ayırdığı birkaç kuruşu kutuya koymak ister ,ama kutuda o zamana kadar birikmiş para gözüne az görünür ,içinde hiç kuşkusuz daha çok para olacaktır gibilerinden bir duyguya kapılır.Tutup parayı sayar ve görür ki bin yüz kırk frank eksiktir.

Bayan Serner durumu notere bildirir, noter de polisi çağırır. Polis yaptığı araştırma sonucu ,ancak evden birinin bu parayı çalabileceği sonucuna varır. Hırsızlığı hizmetçi Marie'nin işleyebileceğinden hiç kuşkulanılmaz;çünkü Marie on yılı aşkıl bir süredir noterin evinde çalışmaktadır;gerek noter,gerer ek eşı ona pek değerk verir,ona kesinlikle gúvenirler.Dolayısıyla,kuşkular çok geçmeden Jolanda üzerinde toplanır.

Polis Jolanda'yı sorgulamadan geçirir;ne var ki ,kız hiç istifini bozmaksızın parayı kendisinin çalmadığını kesinlikle belirtir.Bunun üzerine,polis Jolanda'nın parmak izini alır;Parmak izi kutudaki parmak izini tutmazsa onun suçsuzluğuna inanacağını açıklar;ama kutudaki parmak izlerini tutarsa ,parayı Jolanda'nın çaldığı kanıtlanacak ,bu durumda da daha ağır bir cezaya çarptırılacaktır;Çünkü böyle yapmakla parayı çaldığını inkarla yetinmemiş,suçu bir başkasının üzerine yıkmak istemiş olacaktır.(Çünkü Jolanda,daha önce,ekmekçi çırağının Bayan Serner'in yukarıdaki küçük dairesine girdiğini ileri sürmüştür).

İşte bunun üzerine Jolanda'nın parçaları tutuşur,benzi uçar,bir dediğı bir dediğini tutmaz ve sonunda dayanamayarak açığa vurur suçunu;bu arada hizmetçi Marie'nin kasasından da zaman zaman birkaç kuruş aşırıldığını saklamayıp söyler.

Çaldığı parayla Jolanda kendisine bir yığın üstün kaliteli iç çamaşırı,iki düzine naylon çorap ,altın bir kol saati ,değeri çok yüksek takılar almış ve bunları götürüp evlerinin çatı katındaki çok eski bir sandık içine saklamıştır.Yalnızca kol saatini bir süre taşımıştır kolunda .Babası bir ara saati görerek nereden aldığını sormuş,okuldaki bir kız arkadaşının onu kendisine ödünç verdiğı gibi bir yalana başvuran, Jolanda ,saati on iki

franga saatini satmak istediğini açıklamıştır.saatin gerçek değerini hemen anlayan babası cebinden on iki frank çıkarıp kızın eline tutuşturarak saati almasını söylemiş,saati yitirebileceğini düşünerek de onu kullanmayıp bir kenara kaldırmasını öğütlemiştir.Jolanda'nın saati yalnız pazarları takmasına izin vermiş,çünkü o günler kızın saatin zarar görmesine yol açan bir iş göremeyeceğini düşünmüştür.Jolanda da dediğini yapmıştır babasının;zaten genellikle çok uysal bir kızdır.Okulda söz dinler bir öğrenci diye bilinir hep ,şimdiye kadar hiç yaramazlık görülmemiş,zeka bakımından sınıfta orta sırada yer almış ,yalnız el işi dersindeki becerisiyle öne çıkmıştır.

Satın aldığı yığınla iç çamaşırı ,çorapları ve takıları ne yapacağı sorulduğunda ilkin bir cevap bulup veremez Jolanda;sonra onları “ belki ilerki bir gün çıkarıp ” giyebileceği ve takabileceğini düşündüğünü söyler.Anlattığına göre arada bir kimseye görünmeden tavanarasına çıkmış ,sandığı açıp sakladığı hazineyi kıvançla gözden geçirmiş,sonra sandığı yine kapayarak dişli eski anahtarı bir kalasın üstüne koymuş ,eline geçirdiği eski öteberilerle,ambalaj kağıtlarıyla ,çul çuvala ,ekinleri demet yapmakta kullanılan ipler vb. nesnelerle üzerini örtmüştür.

Bir ara, Jolanda ne zaman sandıkta “ hazineyi” gözden geçirse ,içini tatlı bir kıvanç duygusunun sardığını anlar,dediğine göre, okuldaki öbür kızların hep paraları olmuş (ancak Jolanda'nın öğretmeni bunu doğrulamamıştır) ,Jolanda kendisinin de paras olsun istemiştir.Ama öteki kızlar gibi ağızda emilip somurulacak şekerleme vb.nesnelere harcamayacak parayı ,bununla kendine “biraz kalıcı” nitelikte öteberiler alacaktır.Derken bir yol,Bayan Sarnier'in odasına girip büyücek bir banknotu paranın sakladığı kasadan aşırması,ama sonradan aynı işi tekrarlama ayartısına karşı duramamıştır.Kente inmek için bir fırsat ele geçirene kadar saklamıştı çaldığı parayı .Kente inişlerinde ,bir mağazadan gereğinden çok öteberi alması tezgahtarın dikkatini çekmesin diyerek ,alışveriş için değişik mağazalara uğramıştır.Bu gibi alışverişlerde

de,Jolanda olduğundan büyük görünmeye çalışmıştır.Üzerindeki giyisinin pek güzel olmadığını söyleyip ,annesinden ödünç bir giysi almıştı kendisine .Yolda dudaklarını kaşlarını boyamış ,yüzüne pudra sürmüştür.Zaten yüzü yaşlı görüldüğü için bu aldatmacayı başarıyla yürütmüş ,biri aldığı öteberiler için gerekli parayı nerede bulduğunu sordu mu,sorudan alınmış gibi yapmış,arsız bir edayla ,bir oda çalıştığı ve “o gün öğleden sonra” boş olduğu yanıtını vermiştir.

Borç içinde yaşayan babasına Jolanda'nın işlediği suç polisce bildirildiği zaman ,adam hemen Bayan Sarnier'e koşmuş ,kızının çaldığı azımsanamayacak miktardaki parayı kuruşu kurşuna ödemiş,ayrıca mahkemeye başvurmamasını kadından,rica etmiştir.Bayan Sarnier da Jolanda'nın işine noterin son verdiğini öğrenir öğrenmez,adamın ricasını yerine getirmiştir,Çünkü Jolanda bundan böyle noterin evine ayak basamayacak ,o odaya bu odaya girip çıkamayacak .Bayan Sarnier kızı gözü görsün ,onunla bir alıp vereceği bulunsun,istemiyordu artık.

Ne var ki, çark bir kez işlemeye başlamış,polis hırsızlığı savcılığa bildirmekle kendini yükümlü görmüştü,hırsızlık bir kamu davasına dönmüştür.Çocuk mahkemesi yargıcı ise savcıya havale etmiş ,savcı bir psikolog-pedagog bilirkişiye başvurmuştur (Zulluger,1991:149-154).

KORKUYA DEĞİL,SEVGİYE DAYANAN EBEVEYNLİK

Eskiden çocuklar,baskı,korku ve suçluluk duygularıyla denetlenirdi.Çocukları iyi davranışa yöneltmek için büyüklerinin sözlerini dinlemezlerse,iyi muameleye deymediklerine ve kötü olduklarına inandırılırdı.Sevgiyi ve ayrıcalıkları yitirme korkusu güçlü bir caydırıcı etkendi.Bu işe yaramadığındaysa,daha fazla korku yaratmak ve çocuğun iradesini kırmak için ağır cezalar verilirdi.Asi çocuklar genellikle iradesi güçlü çocuklar olarak değerlendirilirdi.İşin garip yanı,olumlu ebeveynlik açısından bakıldığında,güçlü bir iradeyi beslemenin çocuklarda özgüven,işbirliği ve sevecenliği yaratmanın temeli olmasıdır (John Gray,2000:14).

SONUÇLARI KORKUYA DAYALI EBEVEYNLİK

Korkuya dayalı eski yöntemlerle çocuklarımızı sindirerek,eleştirerek,beğenmeyerek ve cezalandırarak terbiye etmek artık yetersiz kaldığı gibi,ters etkiler de yaratmaktadır.Günümüz çocukları kendilerinden önceki çocuklara oranla çok daha duyarlılar.Daha fazla şeyler yapabilecek yetenektedirler ama aynı zamanda azarlama,dayak,cezalandırma,onaylamama,küçük düşürme ve utandırma gibi eski ebeveynlik yöntemlerden olumsuz bir şekilde etkilenmektedirler.Çocuklar duyarsız olduklarında bu yaklaşımların belki bir yararı olabilirdi ama günümüzde bu uygulamalar yarardan çok,zarar vericidir.

Eskiden çocukları dövmek onların otoriteden korkmalarına ve kurallar uymalarına neden olurdu. Oysa günümüzde bunun tam tersi geçerlidir. Bu daha fazla duyarlı olmanın belirtileridir. Günümüz çocukları kendilerinden önceki kuşaklara oranla daha fazla yaratıcı ve zeki olabilirler ama dış koşullardan daha çok da etkilenmektedirler (Gray, 2000:20).

Günümüz çocukları, cezanın adaletsizliğini daha yoğun bir şekilde hissetmektedir. Ceza sözkonusu olduğunda artık karşısında artan bir direniş, öfkeyi, reddetmeyi ve isyanı bulması kaçınılmaz olur. Günümüz çocukları ebeveynlerinin değerlerini yatsıyorlar ve giderken daha küçük yaşlarda ebeveyn denetimine başkaldırıyorlar.

Psikolojik açıdan olgunluğa ulaşmadan ya da ebeveynlerinin desteğinden yoksun kalmaya hazırlıklı olmadan çocuklar ana babalarından uzaklaşıyorlar ve kendi gelişimleri için çok önemli olan desteği elleriyle itiyorlar. Sağlıklı bir şekilde gelişebilmek için ebeveynlerinin denetimine gereksinim duydukları bir zamanda ana babalarının kontrolundan kurtulmayı arzuluyorlar (Gray, 2000:19).

Cezanın sık kullanıldığı ailelerde hiperagresif ve hiperaktif çocuklar yetişir. Bundan da anlaşılacağı gibi ceza saldırgan davranışları engellemez, artırır. Bu da çocuğu suç işlemeye sevkeder (Gron, 2003:74).

Bir çocuk şu veya bu sebepten dolayı bir kabahat yapar. Bu kabahat karşısında sinirlenen anne, baba kabahatlı çocuğu cezalandırır. Çocuklarına, kabahat yaptığı için

,istediği ,sevdiği iyiyecekleri ,yemişleri vermezler.Çocuklarına karşı soğuk davranırlar.Çocuğun evde oynamasına ,eğlenmesine,evden dışarı çıkmasına izin vermezler ,çocuğu azarlarlar,korkuturlar,hatta döverler.Bütün bunlar ise ,derece farkları ile ,çocuğun ruh dünyasında çeşitli yankıların ,sarsıntıların,çöküntülerin meydana gelmesine yolaçarlar.Bu yankılar,sarsıntılar,çöküntüler sanıldığı gibi zamanla kaybolmazlar.Ömür boyunca tesirlerini şu veya bu şekilde duyarlar.

Annesi, babası tarafından sevilmediğine inanan çocuk terkedilme duygusu kendini gösterir.Kendini sevmeleri gereken kimseler tarafından sevilmedine inanan çocuk ise hayatı sevmez (Özgü,1978:163-164).

SEVGİ

İnsanları bir arada tutan en önemli etken ,karşılıklı yararlanma ve dayanışma gereksinimleridir.Ancak sevginin karışmadığı insan ilişkileri ,çıkar ilişkisi olmaktan öteye gidemez.Sevgiyi en geniş anlamda , “ İnsanların birbirine yaklaştıran olumlu ve iyi duyguların tümü” olarak tanımlamak yanlış olmaz.

Örneğin “ Sen seversin yavrunu,o da sever yavrusunu! ”sözü bu gerçeği vurgulamaya yeter.Gerçekten çocukluğunda sevgiye doymamış insanın dengeli bir kişilik geliştirmesi de ,başkalarını sevmesi de olanaksızdır.Kişi yeterince almadığını başkalarıyla paylaşamaz!Bu bakımdan ,çocuklar arasında karşılaştırma yapmanın yıkıcı etkisini belirtmenin tam sırasıdır.

Kimi evde ,çocukların açıktan paylaşıldığı görülür. “ Benim kızım,senin oğlun ” ayrımı yapılır.Ana en büyük kızını ,baba da bir oğlunu kendine ayırmış gibidir.Çocuğun ruhsal gereksinimleri çok yetersiz olarak karşılanır (Yörükoğlu,1987:141-142).

Sağlıklı bir kişilik gelişimi gösteren ergenin ailesi bile bu çağda çocuğunun daha önce kazandığı olumlu davranışları yitirdiğinden yakınıyor.Gencin güzel ya da yakışıklı olmamak ,baceriksiz ,sinirli ve gergin olmak;uzun,kısa boylu ,zayıf,şişman olmak,yeterince uyuyamamak bu da kompleksli bir yapıya sahip olduğunu gösterir bu da tabi ki sevgisizliğin baş nedenlerindendir (Bakırcıoğlu,2002:88).

OKUL BAŞARISIZLIKLARI

Öğrenimin her aşamasında ortaya çıkabilen önemli unsurlardan biri de okul başarısızlığıdır.Başarısızlık nedenlerinin çoğu ,kişiliğin gelişimi sırasındaki eksiklik ve aksaklıklardan kaynaklanmaktadır.Başarısızlık sonucu çocukta oluşan tedirginlik,sıkıntı,aşağılık duygusu ,hem çocuğun hem ailesini perişan etmektedir.Ayrıca bu durum ,insan gücü ve maddesel güç yitimine yol açmaktadır.

Başarısızlık bir çok nedene bağlı olarak ortaya çıkmaktadır.Bunların başında aile geliyor.İyi ilişkiler içinde ,dengeli ailelerde yetişen çocuk ve gençler ,daha başarılı olurlar.Az ve yüksek geirli aile çocuklarının başarısı,orta halli aile çocuklarından daha düşük olmaktadır.Anlayışlı davranan ,sorunlarına ilgi gösterilen ,başarısızlıkları

anlayışla karşılanan çocuk ve gençler,bunlara ters düşen davranışlarla karşılaşanlardan daha başarılı oluyorlar.Çocuk ve gençleri ,yeteneklerinin üstünde bir başarıya zorlayan aşırı titiz ve kaygılı aileler ,çocuklarında sürekli olarak başarılı ve önde olma kaygısı yarattıkları için çalışma ,öğrenme ve başarıyı olumsuz etkiliyorlar (Köknel,1981:133).

Başarılı ve gergin kişilik yapısı olan pek çok çocuğa okul,coşku ,mutluluk,başarma gücü ve güven duygusu verir.Ev ortamından ve yakın çevresinden kaynaklanan zorlukları,stresleri karşılama gücü kazanır.Ne var ki, bu grubun dışındaki çocuklar için okul başlı başına bir stres kaynağıdır.Öğrenme güçlüğü olan çocuklar,zorunlu eğitim döneminde hemen açığa çıkarlar.İlerinde göreceğimiz gibi öğrenme güçlüğü olan çocukların en büyük bölümünü ruhsal sakatlığı olanlar oluşturur.Daha seyrek olarak ,özel gelişme gecikmeleri öğrenme güçlüğüne yol açar.Bu sakatlıkların fark edilmemesi ,çocuğu yıpratır.Okul yaşamının niteliği de çocuğun öğrenimini ve davranışlarını çok etkiler.Okul,çocuğu,çoğunlukla anti-sosyal davranışlara yönelmekten korur.Ancak,suçta itici rol de oynayabilir.

Okullar arasında öğrencilerin başarıları ve davranışları bakımından farklılıklar olduğu bir kez daha önceden davranış bozuklukları olan ve eğitin yönünden geri kalmış çocukların oranı,bu farklılıkları açıklayamaz.Eğitim yönünden başarılı olan okullarda ise okuldan kaçma ,davranış bozuklukları ,suça eğilim oranları daha düşüktür (Wolff,1981:217).

OKULDA BASKI VE DAYAK

Okulda öğretmeninin verdiği ilk hafif cezanın işe yaramadığını görünce bir sonrasını daha şiddetli vermek ister. Dayak, kırıklık, eklem çokıkları, çürükler, kuyruk, sokumundan ve kalça kemiğinden zedelenmek, bacaklarda felç, üreme organında yaralanma.

Okullarda yaygın bir uygulama olan öğrenciyi okuldan uzaklaştırma cezasının da potansiyel tehlikeleri vardır. Okuldan uzaklaştırılan öğrenciyi çoğu zaman bir de ana babası döverek cezalandırır. Bunun yanısıra kendilerine güvenilir ve benlik saygılarını yitirirler; derslerinden geri kalırlar; okula yabancılaşırlar. Şiddetli cezaların tümü zararlıdır (Gordon, 2003:72-73).

Pek çok ülkede okulda dayak yasalarla yasaklanmıştır. Genellikle refah ve eğitim düzeyi yükseldikçe evlerde de okullarda da dayak azalmaktadır. Ancak bu kurala uymayan ülkeler de vardır. Örneğin Türkiye, Portekiz, Ürdün, Katak, Ekvator gibi gelişmemiş ülkelerde okullardan dayak kaldırılmıştır. Buna karşılık, ABD'nin 46 eyaletinde dayak ceza olarak uygulanabilir bir yöntemdir. Tüm Avrupa ülkeleri ve Sosyalist ülkeler dayağa karşı yasalar çıkarmışlardır, oysa İngiltere'de okullarda çocuk dövmek için öğretmenin eli altında bir değnek vardır. Suçun ağırlığına göre, neresine kaç değnek vurulacağı da yönetmeliklere geçmiştir (Yörükoğlu, 1992:131).

Okullarda da güce dayalı disiplinden vazgeçmeye evlerdeki nedenlerle ve aynı şiddetle karşı çıkılır. Öğretmenler ve okul yöneticileri de zamanında çocuklarını ceza ve ödülün bol kullanıldığı bir yöntemle büyümüşür.

Ayrıca öğretmenlerin çoğu ,sert disiplinli öğretmenlerin ellerinde yetişmişlerdir.Okullardaki kurallar da demokratik olmaktan çok uzaktır.Bu da çocukları suç işlemeye iten sebeplerden biridir.Acaba meslek yaşamlarında kendilerine örnek alabilecekleri ,öğrenciyken sert disipline başvurmayan ,demokratik öğretmene sahip olan öğretmenler var mıdır diye hep merak etmişimdir.

Okullarla ilgili yaptığımız bir konuşmada CarlRogers, “ Torunlarımın gittiği okulları ziyaret ettiğimde gördüklerim,altmış yıl önce benim yaşadıklarımdan farklı değildir.” demişti.Okul sistemimiz üzerinde çalışan başka profesyonel kişilerin de Rogers’ın gözlemlerine katıldıklarını sanıyorum.

Bir genelleme yaparsam ,değişime karşı böylesine şiddetle karşı konulmasını tek bir neden bağlıyorum:Demokrat grupların işleyişiyle ilgili yeterli deneyimin olması (Gardon,2003:299-230).

EN YAYGIN SUÇ DERS DÜZENİNİ BOZMAK

Üç yılı kapsaya ve 40 bin dosyaya dayanan çalışmada, “ dersin düzenini bozacak davranışlarda bulunmak” % 131’le “ en yaygın öğrenci suçu” çıktı.Özgürsüz olarak derse girmeyip okulu terketmek, lise öğrencilerinin suç listesinde ikinci,liselerde her 100 öğrenciden 12’si vaktini okul dışında geçiriyor. Araştırma ,öğrencilerin % 8,5 ‘inin okulda sigara içmekten ceza aldığını ortaya koydu.

İçki ve uyuşturucu kullanımı ise 31 yasaklı fiil içinde 20'nci sırada yer alıyor.İstanbul'da 2 milyon lise öğrencisinin binde 12'si ,yani 24 bini içki ve uyuşturucu kullanmaktan disiplin cezası almış.

Lise öğrencileri arasında kavga da önemli suçlar arasında .İstanbul genelinde her 100 öğrenciden 7'si kavga yapmak ya da karışmaktan ceza alıyor.Liselerin suç sıralaması ,arkadaşlarına sarkıntılık ve hakaret okulda siyasi propaganda yapmak,kumar oynamak,kopya çekmek,okula bıçak,silah-patlayıcı madde getirmek gibi olaylarla devam ediyor (ANADOLU MUHABİRİ).

ÇOCUKLAR YA BAŞKALARINDAN YA DA KENDİLERİNDEN NEFRET ETTİKLERİNDE ŞİDDETE AÇIK OLURLAR

Dayağın çocukları şiddet dolu yaptığını kanıtlayan herhangi bir bilimsel araştırma olmadığını söyleyen bazı uzmanlara ancak gülerek karşılık verebilirim.Bilimsel çalışmalar farkındalığımızı ve görüşlerimizi geliştirmek açısından çok önemlidir ama bilimsel araştırmalara aşırı bağımlı olduğunuzdan ve sağduyuyu yadsıdığımızdan fazla ileri gitmiş oluruz.O zaman bilimsel araştırma topluma kaçış için yardım eden batıl inanç kadar tehlikeli hale gelir.Neyse ki,tüm bilim adamları ve araştırmacılar sağduyuyu gözardı edecek kadar dar kafalı değildiler (Gray,2000:52).

ÇOCUK HAKLARI

Çocuk hakları iki temel kavram üzerine kurulmuştur.

*Çocuk tek başına bir bireydir.Başka bir deyişle birey olarak hakları bulunmaktadır.

*Çocuğun yararları ilkesi temel ilkedir.Yani çocuğa faydalı olabilmesi ilk amaç olarak belirlenmiştir.

Çocuk haklarına söz atmadan önce çocuğun tanımının yapılması gerekmektedir.Bugün genel olarak kabul edilen hukuki tanıma göre , 18 yaşını bitirmemiş her birey çocuktur.Bizim hukukumuzda göre de, çocuk sağ ve tam olarak doğduktan,rüştünü ispatlayana yani reşit olan dek küçüktür.Bu küçük kavramını ,çocuk olarak düşünebiliriz.Kural olarak da küçük , 18 yaşında reşit olmakta ve yetişkin statüsüne geçmektedir.

Sözleşme oluşturulurken üzerinde önemle durulan konu “ görüşlerini oluşturma yeteneğine sahip çocuk ” kavramıdır.Bu çocuk ile yetişkin arasındaki ayrımın dolaylı olarak ortadan kaldırılması sağlanacaktır.Böylelikle çocuğun gelişme düzeyine uyum sağladığı zaman ,yeni haklarında kendisine tanınabilmesi sözleşmede önemle vurgulanan konulardan birisidir.

Çocuk hakları Sözleşmesinin en önemli ilkelerinden birisi “ çocuğun kendisine ait olduğu” ilkesini yerleştirmeye çalışmasıdır.

Haklar korunma ,katılma ve bakılma hakları şeklinde sınıflandırılabilir.Başka bir deyişle,belirli eylem ve davranışlardan korunma;belirli şeyleri yapabilme ,kendini ifade edebilme ve kendi yaşamını ilgilendiren konularda söz sahibi olma ve belirli şeylerden ya da hizmetlerden yararlanma hakları olarak sınıflandırılabilir.

Her iki sınıflandırma yöntemi de ,çocukların haklarının kavranması ve analiz edilmesi açısından yararlıdır.Örneğin bir sınıflandırma ,bize, çocukların siyasi haklarının bulunmadığını gösterir;diğeri ise ,katılmaya ilişkin hakların pek az olduğunu göstermesi açısından önemlidir.

Özetle söylersek ,çocuk hakları ,yetişkinlerin haklarıyla çelişki içinde değil ,uluslararası insan hakları hukukunun ayrılmaz ve zorunlu bir parçası olarak vardır (Polat,1997:203-207).

Çocuk Haklarını şu alt başlıklarda incelemek mümkündür.

a- REFAH HAKLARI: Bu haklar bütün çocukların beslenme,tıbbi hizmet ve barınma ve eğitim gereksinimlerini sağlar.

b-KORUMACI HAKLAR: Çocuklar yetersiz ilgiden ,ev içinde ihmal ,fiziksel ya da duygusal istismardan ya da başka herhangi bir tehlikeden koruyacak haklarla ilgilidir.Korumacı hakların,çocukları yetişkinlere bağımlı kıldığını ve özelliklerini yol

ettiği için eleştiren kimi çocuk hakları savunucuları ,korumacı hakların tanımlanması ve uygulanmasından çok hassas olmak gerektiğini ileri sürmektedirler.

c-YETİŞKİN HAKLAR: Şu anda yetişkinlerin tek başlarına sahip oldukları haklara,çocukların sahip olmaları gerektiğini söylemektedir.Bu yetişkin haklarını genç insanlara tanımak, onların bu önemli alanlardaki özerkliklerini ve bağımsızlıklarını arttıracaktır.

d-ANA –BABALARA KARŞI HAKLAR: Çocukların reşitlik yaşına ulaşmadan önce ,ana –babaları karşısında daha fazla bağımsızlık sahibi olmaları gerektiğini ifade eder.Bu hakların amacı da çocukları korumak değil ,kişisel özelliklerini arttırmaktır.

Çocuk hakları konusunda korumacı ve özgürleştirici eğilimler olmak üzere iki temel yaklaşımın olduğu görülmektedir.Ancak,çocukların korunması ve çocuk haklarının korunması zorunlu olarak birbirlerine karşıt değil ,birbirini tamamlayıcı hedefler olarak değerlendirilmelidir.

Sözleşme,çocuklara yönelik tutum ve davranışlara ilişkin evrensel standartları tek bir hukuki metinde toplayan ve bağlayıcı olan ilk belge olma özelliği taşımaktadır.Yaşam,sağlık ve eğitim alanlarında gözetilecek standartları belirlemenin yanı sıra bu sözleşme,evde ya da iş yerinde ,savaş sırasında ya da iç çatışma dönemlerinde ,fiziksel ve cinsel nitelikte olanlarda dahil olmak üzere ,şiddet ve istismara karşı çocuklara açık bir koruma getirmeyi amaçlamaktadır(Polat,1997:204-205).

ÇOCUK MAHKEMELERİ

Hukukun evriminde göze çarpan en önemli özellikler ,intikamcı ceza uygulamalarında ıslah edici ,düzeltici uygulamaya geçilmesi ;kollektif sorumluluk anlayışından bireysel sorumluluk anlayışına yer verilmesi; sorumluluğun kapsamının zamanla daralmasıdır.Psilokoji ,sosyoloji gibi bilimlerin ceza hukukunu etkilemesi ,suçların nedenlerinin araştırılması sonucu doğurmuş,ceza bir intikam aracı olmaktan çıkmış,akıl hastalıklarına ,küçük çocuklara ,cansız varlıklara ceza uygulamasından vazgeçilmiştir.Bu değişiklik süreci uzun mücadelelerden sonra gerçekleşmiştir.Eskiden İngiltere’de onbeş yaşın altındaki çocukların hırsızlık suçundan asılması olağan sayılmıştır (Yörükoğlu,1983:1099).

İnsana verilen değerin artmasıyla ,ülkemizde eskiden görülen idam cezalarının meydanlarda uygulamasına 1960 devriminden sonra yapılan yasal değişikliklerle son verilmiştir.

Kitle iletişim araçlarından televizyonun çocuk suçluluğunu artırıcı etkisi olmuştur.Özellikle saldırganlık konularını içeren filimlerin çocuklar ve potansiyel suçlular üzerinde özendirici etkisi olduğu bilinmektedir. T.V. çocuklara,önemli bir simgesel model etkisi sunmaktadır.Bilimsel bulgular, televizyonun iyi bir öğretmen olduğunu göstermektedir.Televizyon programlarındaki gerçek ve öyküsel şiddet olayları başka ülkelere aktarılmaktadır.Örneğin Rambo filminin etkisi altında kalan bir ilkokul öğrencisi tabanca ile öğretmenini ve arkadaşlarını bir süre sınıfta rehin almıştı. “ Taksi Şöförü” filminin etkisi altında kalan bir genç ,A.B.d. Başkanına saldırıda bulunmuş ve Başkan ölümden kılpayı kurtulmuştur.Ülkemizde de üvey anneannesini öldüren 15 yaşındaki T.B. “ Olaylardan bir gün önce televizyonda seyrettiğim filmin etkisinde

kalmıştım.Üvey anne mi öldürdükten sonra evinde rahatça yaşamayı düşünüyordum” demiştir(17.3.1991,Milliyet:2).

Örnekleri çoğaltmak mümkündür.A.B.D.’de 1961 yılına kadar ticari uçak kaldırma olayı olmamışken ,ilk kez Havana’ya kaçırılan ve T.V. de yayınlanan bu olaydan sonra bir yıl içinde 87 uçak kaçırma olayı gerçekleşmiştir(26.11.1971, San Fransisco Chronicel,1).

Aileler,televizyondaki simgesel modellerin gerçek modeller kadar etkili olduğunu bilselerdi (A. Bandura’nın araştırmaları bunu doğrulamaktadır) çocuklarına, T.V. izlettirmezlerdi (Ankay,1998:189-190).

Çocuk mahkemelerinin görevi ;

Madde 6- (Değişik:25.2.1988 -3412/4 md.)

Onsekiz(*) yaşını bitirmeyen küçükler tarafından işlenen ve genel mahkemelerin görevine giren suçlarla ilgili davalara çocuk mahkemeleri bakar.

Çocuk mahkemeleri ,bu Kanunda yazılı tedbirleri alır ve Kanunla verilen diğer görevleri yapar (Yılmaz,2003:594).

TÜRKİYE'DEKİ ÇOCUK MAHKEMELERİ

Türkiye'de çocuk mahkemeleriyle ilgili girişimler 1940 yıllarında yapılmış ve ilk yasa tasarısı 1945'te hazırlanmıştır. Ancak yasa 1979 tarihinde çıkmış ,yürürlük tarihi ise 1982 olarak görülmüştür. Yasanın geçici ikinci maddesine göre ,bu mahkemeler kuruluncaya kadar diğer mahkemeler ,çocuklarla ilgili davalar 2253 sayılı çocuk mahkemelerinin kuruluşu ,görev ve yargılama usulleri hakkında kanun hükümlerine göre ceza ve tedbir uygulayacaklardır. Yargıtay,yukarıda belirtilen şartlara uyulması halinde,ilgili mahkeme kararlarını bozmuştur (Onur ve Diğerleri,1983:45-54).

Çocuk mahkemeleri yasası şimdiki şekliyle ihtiyacı karşılamaktan uzaktır.Yaş dilimi olarak 11-15 yaş grubunu kapsamaktadır.Oysa yurdumuzda en çok suç işlenen yaş 15-18 arasındır.Esasen çocuk mahkemelerinde öngörülen yaşlar gençlik çağlarını da içermektedir.Bu mahkemeler bir başkan ve iki üyeden oluşmakta ,yargıçların 30 yaşını bitirmiş olmaları ,çocuk sahibi ve ayrı cinsiyette bulunmaları “ tercihen” öngörülmektedir.

Yasanın 10.maddesi tedbirler,cezalar ve bunların uygulanmasını kapsamaktadır.Buna göre çocuk veliye ,vesiye,bir akraba yanına ,güvenilir bir aile yanına ,çocuk bakım ve yetiştirme yurtlarına,kamu kuruluşlarına ,işlerine ya da bir usta yanına verilebilecektir.Cezalar idamı gerektiren durumlarda 15 yıl,ölesiye hapis cezası yerine 10 yıl ,diğer hallerde her fiil için en fazla 7 yıl verilmektedir.Kamu hizmetlerinden yasaklılık ve genel güvenlik gözetimi altında bulundurma cezaları uygulanmamaktadır.Bu kanunda hüküm bulunmayan hallerde C.M.U.Y

uygulanmaktadır.Aşağı haddi 3 yılı aşamayan cezalar için tutuklama kararı verilmemektedir.Yasanın 20. maddesine göre çocuklar hakkındaki gerekli bilgileri mahkemeye sunmak üzere sosyal hizmet uzmanları ,pedagog,psikolog ve psikiyatristler istihdam edilmektedir. 23. maddeye göre küçüklerin işlediği suçlardan ötürü aleyhlerine kişisel dava açılmamaktadır.Ancak mahkemece görevlendirilen uzmanlar bu gizliliğin dışındadır.

Mahkeme kararına itiraz mercii ,en yakın çocuk mahkemesidir.33. maddeye göre aile yanına ya da özel kurumlar verilen çocukların masraflarının devletçe ödeneceği öngörülmüştür.37. maddeye göre küçük tutuklular kendilerine mahsus tutuk evlerine konulmaktadırlar.38. maddeye göre 3 yıla kadar hürriyet bağlayıcı cezaya şartlı olarak ertelenmektedir.Küçükler hakkındaki cezalarda yayın yasağı vardır (Madde 40).

2253 sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu ,Görev ve Yargılama Usulleri Hakkındaki Kanunda ,reform niteliğinde ve Batı standartlarına uygun değişikliklerden kimileri şunlardır:

1-Birinci maddedeki üç yargıç yerine tek yargıç sistemi öngörülmektedir.Bunun,çocuk psikolojisi açısından olumlu bir gelişme olduğu söylenebilir.Ancak ağır cezalı davalarda (adam öldürme) kimi sakıncaları olabileceği düşünülebilir.

2-En önemli ve olumlu değişikliklerden biri altıncı maddede olmuş ; üst sınır olan 15 yaş ,18 yaşa çıkarılmıştır (18 yaşını bitirmeyen küçükler).

3- 19.maddedeki değişiklişler ,15 yaşını doldurmayan küçüklere tutuklama kararı verilemeyeceği ifade edilmiştir.

4- 25. maddeye eklenen bir fıkra ile “ küçüklerin mahkemeye getirilip gtrlmeleri sırasında özsaygılarını zedeleyebilecek kelepçe,zincir ve benzeri araalar kullanılamaz” hkm yer almıştır.Ancak bu konudaki yönetmeliğin de değişimesi gerekmektedir.

5- 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 53. maddesinde yapılan bir değişiklikle “ Fiili işlediği zaman 12 yaşını bitirmemiş olanlar hakkında soruşturma yapılmaz ve ceza verilemez ” hkm getirilmiştir.

6-Türk Ceza Kanununun 54. maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“ Fiili işlediği zaman 12 yaşını bitirmiş olup da 15 yaşını doldurmamış olan küçüklere ,işlediği suç yönünden ,anlama ve isteme yeteneğine sahip değillerse ,ceza verilemez ”.

Anlam ve isteme yeteneğine sahiptir.

a-ölüm cezası yerine 15 yıldan az olmamak üzere,müebbet ağır hapis cezası yerine 10 yıldan 15 yıla kadar hapis.

b-Diğer cezalar yarıya indirilir.Her eylem için 7 yıldan fazla ceza verilemez.

c-Kamu hizmetlerinden yasaklılık cezası uygulanamaz.Bu mahkumiyetler,tekerrüre esas olamaz.

7- Türk Ceza Kanununun 55. maddesi şu şekilde değiştirilmiştir.

Fiili işlediği zaman 15 yaşını bitirmiş olup 18 yaşını doldurmamış olan küçüklere;

a- Ölüm cezası yerine 20 yıldan aşağı olmamak üzere,müebbet ağır hapis cezası yerine 15 yıldan 20 yıla kadat ağır hapis cezası verir.

b- Diğer cezaların üçte biri indirilir.Her eylem için ceza 10 yıldan fazla olmaz.Kamu hizmetlerinden yasaklılık uygulanamaz.Bu mahkumiyetler tekerrüre esas olamaz.

Ceza Muhakemeleri Usulü Yasasında yapılan bir değişiklikle de ,18 yaşını bitirmemiş olan çocukların duruşmalarının gizli olacağı öngörülmüştür.

İlk bağımsız çocuk mahkemesi 1987 yılında dört ilde (İstanbul,Ankara,İzmir,Trabzon) kurulmuştur.Uygulamada bazı aksaklıklar olmakla birlikte zamanla bunların oltadan kaldırılması mümkündür.Uygulamanın yeni olması nedeniyle,koruyucu ailelerin suçlu çocukları yanlarında barındırmaları uzak bir ihtimal gibi görünmektedir.Ancak zamanla bu hususun da çözümlenebileceği düşünülebilir.

Aşağıda çocuk mahkemeleriye ilgili iki örnek olay verilmiştir:

Örnek 1: “Küçük bir köylü ailesinin yedi kardeşten ,ortanca çocuklardan biri olan onsekiz yaşındaki Emma ,tezgahtarlık yaptığı dükkandan parça çalmış ve bu paralarla sürekli olarak çorap ve iç çamaşırı almıştır.Her gün çorap ve iç çamaşırı değiştirmedeği taktirde kendini pis,kirli ve suçlu hissetmektedir.Burada obsesif-kompulsif bir vaka söz konusudur.

Her şey, çevre değiştirerek ,çalışmak üzere başka bir bölgeye gittikten sonra başlamıştır.Çocuk mahkemesi savcılığı ,bilirkişi olarak bir psikoloğa başvurmuş ve şu sorunların yanıtını istemiştir.

1- Emma kriminell bir vaka mıdır ? Kleptomann mıdır ? Çocuksu bir davranış mı söz konusudur ?

2- Eğitsel önlemler sonuç verir mi ?Yoksa psikiyatrik bir sağlama mı yapılmalıdır ?

3- Tezgahtarlığı bırakıp başka bir işte mi çalışmalıdır ?

Psikologlar kısa sürede olumlu aktarım kuran Emma'ya gerekli testler uygulanmıştır.Küçüklüğünde olağanın dışında bir hastalık ve ameliyat geçirmemiş.Baba dürüst ,anne hamarat.Okulda iyi bir öğrencidir.

Emma ,ilk köyünden ayrılarak başka bir ortama girmekle kendini çok yalnız hissetmiş ;bunun sonucu olarak da özdoym girişiminde bulunmuştur.Özdoym,girişimi kendisinde ,hazın yanında kirlilik ,pislik,suçluluk duygusu yaratmıştır.Çünkü aileden bu konuda olumsuz telkinler almıştır.Kirliliğini ise ,her gün çorap ve iç çamaşırını değiştirmekle telefiedebilmektedir.Ancak ,her gün çamaşır değiştirecek kadar parası yoktur.Bir giydiğini bir daha giymemektedir.

Psikoloğun önerileri doğrultusunda Emma,bir arkadaş edinmiş ,bir çamaşır mağazasında çalışmaya başlamış ,özdoym hakkındaki katı görüşlerini terkederek bir daha çalmamıştır (Zulliger,1979:173-195).

DİĞER ÜLKELERDEKİ ÇOCUK MAHKEMELERİ

Dünya'da ilk çocuk mahkemeleri A.B.D.'de 1899'da Chicago'da açılmıştır.Bunu takiben İngiltere'de 1904'te ,Fransa'da 1921'de ,İtalya'da ise 1934'de kurulmuştur (Akıncı ve Atakan,1968:11-19).

İngiltere'de çocuk mahkemeleri Çocuk Kanunu'yla kurulmuştur.Amaç,ceza yerine kriminoloji ,psikoloji,sosyoloji ve psikiyatriden yararlanarak çocuk eğitmek ve düzeltmektir.Ayrı bir çocuk mahkemesi yerine sulh mahkemeleri bu işi yerine getirmektedir.Yargıçlardan birinin kadın olması,binaların ayrılması ,yargılamada basit ve gizlilik esastır.

A.B.D’de ilgili bilim dallarından yararlanılır.Bazı çocuk mahkemeleri diğerlerinden ayrılmıştır. Tek yargıçtır ve yargıçlar özel giysi giymezler.İlk soruşturmayı sosyal hizmet uzmanı yapar ve verilen kararlar tedbir niteliğindedir.

Fransa’da çocuk mahkemeleri iki üyedir.savcılık makamı vardır.Özel kıyafet giyilir.Gizlilik esastır.Tutuklama yapılır.

İtalya’da savcılık kurumu vardır.Bir başkan ve iki üyden oluşur.Başkan hukukçudur.Resmi giysi giyilir .(Ankay,1998:191)

BÖLÜM III

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde yapılan araştırmanın sonuçlarına ve bunlara bağlı olarak ilgili önerilere yer verilmiştir.

SONUÇ

Her çocuk ayrı bir dünyadır.Çocuk yetiştirmek ise en kutsal ,en büyük ,en zor ve hayat boyu devam ettirilmesi gereken en önemli sanattır.Gelecek açısından düşünüldüğünde bu konunun önemi her geçen gün çok daha iyi anlaşılmaktadır.Daha doğacak çocuk anne karnında iken anne babaların kafasında bir çok soru işareti oluşur.Kız mı erkek mi olacak?Sağlıklı doğup büyüyecek mi ?Ailemizde ve günlük hayatımızda nasıl bir değişiklik olacak ?İleride nasıl bir insan olacak ?Okul başarısı iyi olacak mı ?Ve buna benzer yüzlerce soru ile çocuğu beklemeye koyulurlar.

Bütün bu sorunların ve bazı bilinmeyenlerin yanısıra çocukların psikososyal gelişimini ve kişilik gelişimini doğru yönlendirmek anne babaların en önemli görevlerinden biridir.Bu görevi tam ve eksiksiz olarak yapılması ise her açıdan çok önemli ve bir çok yönden zordur.Her ne kadar doğuştan ve genetik olarak alınan özellikler olmasına karşın,her çocuğun ayrı bir fiziksel yapısı ,kişilik özelliği ,davranış paterni ,psikososyal özellikler,anlayışı ,duygusal yapısı,zeka kapasitesi,ve ruhsal gelişimi bulunmaktadır.Bütün bu özellikler ,aile ortamı ve devamlı değişen çevre şartları ile etkileşince ortaya bir çok yönü ile anne babadan farklı bir biyo psikososyal yapı ortaya çıkmaktadır

ÖNERİLER

Anne babaların çocuklarının normal bir şekilde psikososyal gelişimini sağlamak ve uygun eğitim vermek için yapmaları gereken şeyleri şu şekilde sıralayabiliriz: “ Suçlu çocuk yoktur,suçta itilmiş çocuk vardır.” (Yavuzer).Çocuklarımıza itinalar ile yaklaşıp onların dünyalarına girmeliyiz.

Dengeli eğitim ve yönlendirme ,anne babanın kendi aralarındaki söz ve davranış birliği,çocuğa karşı aşırı hoşgörü veya aşırı disiplin uygulanmalarından kaçınmaları ,olaylar ve ilerleyen süreç içerisinde çocuğa yansıyan davranışlar olarak tutarlı olmaları ve zaman aşımından dolayı farklı farklı tepki vermeleri ,çocuğa tepkilerinin yetersiz ve abartılı olması güzel ve faydalı şeylerden çocuğun davranışlarının onaylanması ,hatalı bir durumda uygun bir şekilde cezalandırılmalarıdır.

Yapılan yanlışların sonunda sadece kızmak değil,nedenini mantık çerçevesinde açıklamaları ve ona doğru olan hedefi vermeleri ,onlara her yönüyle değer vermeleridirler.Kişilik yapılarına saygılı olmaları,onlara söz hakkı tanımları ,sevdiklerini hissettirmeleri,onlara güven duygusunu aşılamaaları ,sosyal ve psikolojik gelişimini yakında takip etmeleri,gösterilen davranış problemlerine karşı duyarlı olmaları,zamanında ve erken müdahaleyi sağlamaları ,kendi psikolojik sıkıntılarını çocuklara yansıtmamaları ,onlardan gelişim ve kapasitelerinin üzerinde beklentiye girmemeleri ,onlara yeterince zaman ayırmamaları ,onların sosyal çevrelerinin farkında olmamaları sağlanmalıdır.

Suça itilmiş çocuğu toplum kucaklamalı ve onlara sosyal hayat ile uyumda yardımcı olmalı.Suçlu diye çocuklarımızı dışlayıp onları tekrar suça itmemeliyiz.

Suçluluk üzerinde ailenin etkilerinden birinin de aileye mensup kişilerden bazılarının suçlu olmaları ve kötü davranış örnekleri göstermeleri olarak belirtilmektedir.çocuğun aile içindeki bireyler örnek alacağı gerçeği göz ardı edilmemeli ,anne ve bababnın iyi ve kötü örneklerinin ,çocuğun karakterini oluşturacak hammaddeler olduğu aileler tarafından dşnlmelidir.

KAYNAKÇA

AKINCI, Yılmaz ve ATAKAN, Tahsin.(1968). **Suç İşleyen ve Suça Giden Çocuklar**.

ANKAY, Aydın.(1998). **Ruh Sağlığı ve Davranış Bozuklukları**, Ankara: Tufan Kitbevi.

.....(2001). **Çocuk Suçluluğunun Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi**. Lefkoşa: Yakın Doğu Üniversitesi.

AYDOĞMUŞ, K. ve diğerleri.(2001). **Ana Baba Okulu**. İstanbul: Remzi Kitapevi.

COŞANER, Sait.(2003). **Çocuk Suçluluğunun Nedenleri ve Alınması Gereken Nedenler**. Lefkoşa: Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

DEMİRBAŞ, Timur.(2001). **Kriminoloji**. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

DÖNMEZLER, Sulhi.(1994). **Kriminoloji**. İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım.

GIBBONS,Don.C.(1970). **Delinquent Behavior**.New York:Prentice-HallInc-Englewood Cliffs.

GORDON,Thomas.(2003). **Çocukta Dış Disiplin Mi ? İç Disiplin Mi ?**.İstanbul:Sistem Yayıncılık.

GÜMÜŞÇUBUK,Nilay.(1991). **Ailenin Suç Üzerindeki Etkisi**.Ankara:Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

GRAY,John.(2002). **Çocuklar Cennetten**.İstanbul:Altın Kitaplar Yayınevi.

İÇLİ,Tülin.(1994). **Kriminoloji**.Ankara:Bizim Biro Basımevi.

İÇLİ,Tülin ve A.Öğün.(1988). **Sosyal Değişme Sürecinde Kadın Suçluluğu**.H.Ü.Edebiyat Fakültesi Dergisi ,Cilt 5 ,Sayı 2,s(17-32).

KNUDTEN,Richard D.(1970).**Crime in a Complex Society,An Introduction to Criminology**.The Dros Press,Homewood,Illinois.

KÖKNER,Özcan.(1981).**Ailede ve Toplumda Ruh Sağlığı**. İstanbul:Hürriyet Yayınları.

MC CARTHY,Belinda R.(1991). *Social Structure, Crime and Social Control:An Examination of Factors Influencing Rates and Probabilities of Arres. Journal of Criminal Justice.*

Milliyet Gazetesi.(17.3.1991).

NETTLER,Gwynn.(1974). **Explaining Crime.** New York.

ÖZTÜRK,M.Orhan.(2001). **Ruh Sağlığı ve Bozuklukları.** Ankara:Feryal Matbası.

POLAT,Oğuz.(1997). **Adli Tıp Ders Kitabı.** İstnbul:Alfa Basım Yayım Dağıtım .

PORTAKAL,Hüseyin.(1994).**Çocuk Eğitiminde Özgürlük ve Saldırganlık** İstanbul:Altın Kitaplar Basımevi.

REID, Titus.(1981).**Crime and Criminology.** New York:Holt Rinehart and Winston.

RUSSEL,Bertrand ve Dora.(1978).**Endüstri Toplumunun Geleceği,** Çev.Melih Ölçer,Ankara:Bilgi Yayınevi.

SHAVIT, Yossi and A.Ratten.(1988). **Age , Crime and the Early Life Course**. American Journal of Sociology.

SIEGEL, Jerry. J.(1989). **Criminology**, St.Paul.

SOYANLAR, Doğan.(1996). **Ruh Sağlığı ve Bozuklukları**, Ankara: Ferya Yayınları.

TITTLE, Charles r.(1983). **A Social Class and Criminal Behavior: A Critique of the Theoretical Foundation**, Social Forces.

TEZCAN, Mahmut.(1996). **Eğitim Sosyolojisi**. Ankara.

TOFFLER, Alvin.(1981). **Gelecek Korkusu**, (Çev.Selemin Sergut.)3.b. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

ÖZGÜ, Halis.(1978). **Çocuğunuzu Tanıyormusunuz**. Ankara. Üçler Matbası.

WOLFGANE, Marin and F.Ferracuti.(1987). **Subculture of Violence –A Socio-Psychological Theory**, Hasper and Row Publishers :New York.

WOLFF,Sula.(1981).**Problem Çocuklar**.Çev.A.Oral-S.Karaİstanbul:Say Yayınları.

ULUTEKİN,Sevda.(1991). **Hükümlü Çocuk ve Yeniden Toplumsallaşma**,
Ankara:Bizim Biro Yayınları.

YAVUZER, Haluk.(1998).**Çocuk ve Suç**, İstanbul:Remzi Kitabevi.

YAVUZER, Haluk.(2001).**Çocuk ve Suç**,İstanbul:Remzi Kitabevi.

YILMAZ,Zekeriya.(2003).**Anayasa TCK-CMUK CİK-TMK**,Ankara:Seçkin
Yayınevi.

YÖRÜKOĞLU,Atalay.(1983).**Değişen Tplumda Aile ve Çocuk**,Ankara:Aydın
Kitabevi.

YÖRÜKOĞLU,Atalay.(1985).**Çocuk Psikolojisi**,İstanbul:Altın Kitaplar Yayınevi.

YÖRÜKOĞLU,Atalay.(1985).**Gençlik Çağı**,Ankara:Türkiye İş Bankası Kültür
Yayınları.

YÖRÜKOĞLU,Atalay.(2000).**Değişen Toplumda Aile ve Çocuk**,İstanbul:Özgür Yayınları.

YÖRÜKOĞLU,Atalay.(1992).**Değişen Toplumda Aile ve Çocuk** ,İstanbul:Acar Matbacılık,4.Baskı.

YÖRÜKOĞLU,Atalay.(2000).**Çocuk Ruh Sağlığı**.İstaanbul:Özgür Yayınları.

ZULLUGER,Hans.(1991).**Çocuk Suçluluğu ve Çocuk Mahkemeleri**.İstanbul:Cem Yayınevi.